

Regeringens proposition

1988/89:46

om inkomstskatten för år 1989, extra avdrag för folkpensionärer, uppbörd av B-skatt och kvarskatteavgift på fyllnadsinbetalningar, m. m.

Prop.
1988/89:46

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 20 oktober 1988.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Kjell-Olof Feldt

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om den statliga inkomstskatten för år 1989 samt om en del ändringar i uppbördslagen för att förbättra skatteuppbörden.

Förslaget innebär att grundbeloppet i den statliga skatteskalan sänks från 20 till 5 % för beskattningsbara inkomster mellan 70 000 kr och 75 000 kr och från 20 till 17 % för inkomster över 75 000 kr. Den högsta marginalskattesatsen sänks från 75 % till 72 % vid en kommunal utdebitering av 30 kr.

Reglerna om avtrappning av det extra avdraget för folkpensionärer, som har inkomster utöver grundpensionerna och/eller förmögenhet, föreslås ändrade i syfte att dels motverka att extra avdrag medges i höga inkomstskikt, dels mildra de höga margineffekter som kan uppkomma i vissa fall. Inkomstprövningen av det kommunala bostadstillägget till pensionärer med låg pension föreslås ändrad så att tillägget inte reduceras för ålderspensionärer som förutom sin pension har förvärvsinkomster.

Fortsatt giltighet föreslås t. o. m. 1991 års taxering av den tidsbegränsade bestämmelse som gör det möjligt för skattskyldiga som arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen att få avdrag för ökade levnadskostnader med schablonbelopp även efter två års arbete på samma plats.

Vidare föreslås en redaktionell ändring i reglerna om skattefrihet för bostadsbidrag.

Uttaget av preliminär B-skatt föreslås i vissa fall sänkt från 120 till 110 % av den slutliga skatten året före inkomståret. En förutsättning för sänkt uttag är att den slutliga skatten understiger den preliminära B-skatt som för samma inkomstår har fastställts på annat sätt än genom jämkning.

Uttaget skall dock inte få bestämmas till lägre belopp än som motsvarar den preliminära B-skatt som senast fastställts för året före inkomståret.

På fyllnadsinbetalning som görs under tiden den 19 januari—den 30 april föreslås att kvarskatteavgift skall utgå med två procent på den del av fyllnadsinbetalningen som överstiger 20000 kr. På belopp som inte är betalt den 30 april eller — i vissa fall när självdeklaration lämnas efter den 30 april — den 30 juni föreslås att kvarskatteavgift skall utgå med 10 procent.

De nya bestämmelserna om uttag av preliminär B-skatt föreslås gälla första gången för inkomståret 1989. Bestämmelserna om kvarskatteavgift föreslås gälla fr. o. m. den årliga debiteringen år 1989 i fråga om juridiska personer men först fr. o. m. den årliga debiteringen år 1990 i fråga om fysiska personer och dödsbon.

1 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att 19 §, punkt 3 av anvisningarna till 33 § och punkt 2 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*19 §¹

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas *icke*:

vad som vid bodelning tillfallit make eller sambo eller vad som förvärvats genom arv, testamente, fördel av oskift bo eller gåva;

vinst vid icke yrkesmässig avyttring av lös egendom i andra fall än som avses i 35 § 3–4 mom.;

vinst i svenskt lotteri eller vinst vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer och ej heller sådan vinst i utländskt lotteri eller vid vinstdragning på utländska premieobligationer, som uppgår till högst 100 kronor;

ersättning, som på grund av försäkring jämlikt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring tillfallit den försäkrade, om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år eller utgör föräldrapenning, så ock sådan ersättning enligt annan lag eller särskild författning, som utgått annorledes än på grund av sjukförsäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring eller i fall som avses i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd eller lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år, ävensom ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst, dock att till skattepliktig inkomst räknas ersättning i form av pension eller i form av livränta i den mån livräntan är skattepliktig enligt 32 § 1 eller 2 mom., så ock ersättning som utgår på grund av trafikförsäkring eller, med nedan angivet undantag, annan ansvarighetsförsäkring eller på grund av skadeståndsförsäkring och avser förlorad inkomst av skattepliktig natur;

ersättning på grund av ansvarighetsförsäkring enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgår under de första trettio dagarna av den tid den skadade är arbetsoförmögen och beräknas så att ersättningen uppgår för insjuknandedagen till högst 30 kronor och för övriga dagar till högst 6 kronor för dag;

belopp, som till följd av försäkringsfall eller återköp av försäkringen utgått på grund av kapitalförsäkring;

försäkringsersättning eller annan ersättning för skada på egendom; dock att skatteplikt föreligger dels i den mån ersättningen avser driftbyggnad på jordbruksfastighet, byggnad på fastighet som avses i 24 § 1 mom., byggnad som är avsedd för användning i ägarens rörelse eller sådan del av värdet av markanläggning som får dras genom årliga värdeminskningssavdrag, dels i den mån köpeskilling, som skulle ha inlutit om den försäkrade eller skadade egendomen i stället hade sålts, hade varit att hänföra till intäkt av fastighet eller av rörelse och dels i den mån ersättningen eljest motsvarar

¹ Senaste lydelse 1988:132.

skattepliktig intäkt av eller avdragsgill omkostnad för fastighet eller rörelse;

vinstandel, återbäring eller premieåterbetalning, som utgått på grund av annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring som tagits i samband med tjänst, samt vinstandel, som utgått på grund av skadeförsäkring, och premieåterbetalning på grund av skadeförsäkring, för vilken rätt till avdrag för premie icke förelegat;

ersättning jämlikt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare om icke ersättningen grundas på förvärvsinkomst av 6 000 kronor eller högre belopp för år;

periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, som icke utgör vederlag vid avyttring av egendom, i den mån givaren enligt 20 § eller punkt 5 av anvisningarna till 46 § icke är berättigad till avdrag för utgivet belopp;

stipendium som är avsett för mottagarens utbildning och inte utgör ersättning för arbete som har utförts eller skall utföras för utgivarens räkning;

studiestöd enligt 3 eller 4 kap. studiestödslagen (1973:349), internatbidrag, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning enligt 6 och 7 kap. samma lag samt sådant särskilt bidrag vilket enligt av regeringen eller statlig myndighet meddelade bestämmelser utgår till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådant bidrag likställda, och äger i följd härav den bidragsberättigade icke göra avdrag för kostnader som avsetts skola bestridas med bidrag av förevarande slag;

allmänt barnbidrag och förlängt barnbidrag;

lön eller annan gottgörelse, för vilken skall erläggas skatt enligt lagen (1958:295) om sjömansskatt;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

handikappersättning enligt 9 kap. 2 och 3 §§ lagen om allmän försäkring, sådan del av vårdbidrag enligt 9 kap. 4 och 4 a §§ samma lag som utgör ersättning för merkostnader samt hemsjukvårdsbidrag som utgår av kommunala och landstingskommunala medel till den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

kommunalt bostadstillägg till handikappade;

bostadsbidrag som avses i *förordningen (1987:818) om bostadsbidrag till barnfamiljer eller förordningen (1987:870) om bostadsbidrag till vissa hushåll utan barn*; bostadsbidrag som avses i *lagen (1988:786) om bostadsbidrag*;

ersättning som fastställts av allmän domstol eller utgått av allmänna medel till den som – utan att det skett yrkesmässigt – inställt sig inför domstol eller annan myndighet, om ersättningen avser reseersättning, traktamente eller ersättning för tidsspillan;

sådan gottgörelse för utgift eller kostnad som arbetsgivare uppburit från personalstiftelse ur medel, för vilka avdrag icke medgivits vid taxering, vid första tillfälle dylika medel finnas i stiftelsen;

gottgörelse som arbetsgivare uppburit från pensionsstiftelse, till den del stiftelsen ej ägt andra medel för att lämna gottgörelsen än sådana för vilka avdrag icke åtnjutits vid avsättning till stiftelsen;

intäkter av försäljning av vilt växande bär och svampar som den skattskyldige själv plockat till den del intäkterna under ett beskattningsår inte

överstiger 5 000 kronor, såvida intäkterna inte kan hänföras till rörelse som den skattskyldige driver eller utgör lön eller liknande förmån;

ränta enligt 61 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, 69 § 1 och 2 mom., 69 a § tredje stycket eller 75 a § fjärde stycket uppbördslagen (1953:272), 36 § 3 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt, 22 § tullagen (1973:670), 20 § lagen (1982:1006) om avdrags- och uppgiftsskyldighet beträffande vissa uppdragsersättningar, 5 kap. 13 § lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter, 40 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter, 24 § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare eller 32 och 34 §§ tullagen (1987:1065);

ränta som enligt bestämmelserna i 37 § 8 mom. c) och d) taxeringslagen (1956:623) inte redovisas i kontrolluppgift om sådan ränta för den skattskyldige under ett beskattningsår sammanlagt inte uppgår till 500 kronor.

Beträffande vissa försäkringsbelopp som utgår till lantbrukare, yrkesfiskare, renskötare m. fl. gäller särskilda bestämmelser i punkt 16 av anvisningarna till 21 § och i punkt 11 av anvisningarna till 28 §.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 33 §

3.² Har skattskyldig i sin tjänst verkställt resor utom den vanliga verksamhetsorten, äger han rätt att åtnjuta avdrag icke blott för kostnaden för själva resan utan jämväl för den ökning i levnadskostnaden, som den skattskyldige kan hava fått vidkännas på den grund, att han vistats utom sin vanliga verksamhetsort, såsom för hotellrum, ökad kostnad för föda osv. Därest i tjänst, som avses i punkt 4 andra stycket av anvisningarna till 32 §, anvisats särskild ersättning för kostnaderna, får avdrag dock icke äga rum. Hava jämlikt 25 § första stycket 3) taxeringslagen traktamentsersättningar och andra ersättningar icke upptagits såsom intäkt, må ej heller de emot ersättningarna svarande kostnaderna avdragas.

I första stycket avsedd ökning i levnadskostnaden skall, där den skattskyldige *icke* visar större ökning, anses *hava* uppgått till ett belopp motsvarande den ersättning som av arbetsgivaren utgivits för kostnadens täckande (traktamente), dock högst till belopp som i enlighet med vad nedan i detta stycke sägs motsvarar största normala ökning i levnadskostnaden. Riksskatteverket fastställer för varje kalenderår ett belopp (normalbelopp) motsvarande största normala ökning i levnadskostnaden för ett dygn. Har resan varit förenad med övernattning skall den anses *hava* varat det antal dygn som motsvarar antalet övernattningar. Har resan ägt rum utan samband med över-

I första stycket avsedd ökning i levnadskostnaden skall, där den skattskyldige *inte* visar större ökning, anses *ha* uppgått till ett belopp motsvarande den ersättning som av arbetsgivaren utgivits för kostnadens täckande (traktamente), dock högst till belopp som i enlighet med vad nedan i detta stycke sägs motsvarar största normala ökning i levnadskostnaden. Riksskatteverket fastställer för varje kalenderår ett belopp (normalbelopp) motsvarande största normala ökning i levnadskostnaden för ett dygn. Har resan varit förenad med övernattning skall den anses *ha* varat det antal dygn som motsvarar antalet övernattningar. Har resan ägt rum utan samband med över-

² Senaste lydelse 1986:1244.

nattning skall såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas: fyra tiondels normalbelopp, när förrättningen varat mer än tio timmar i följd, samt två tiondels normalbelopp, när förrättningen eljest varat mer än fyra timmar i följd. Omfattar vistelse på en och samma ort längre tid än 15 dygn i följd, skall från och med det sextonde dygnet såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas sex tiondelar av normalbeloppet. Vid 1984–1989 års taxeringar skall för skattskyldig som vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen fortlöpande haft sin arbetsplats förlagd till en och samma ort utanför den vanliga verksamhetsorten under längre tid än två år för tid därefter såsom största normala ökning i levnadskostnaden anses ett belopp motsvarande den del av normalbeloppet som avser kost vid förrättning som pågått längre tid än 15 dygn ökat med faktisk kostnad för logi på arbetsorten. Vill skattskyldig visa att kostnadsökningen i en och samma tjänst varit större än avdrag som beräknats i enlighet med vad nu sagts, skall utredningen avse hans samtliga förrättningar i nämnda tjänst under beskattningsåret; dock att i fråga om avdrag för ökning i levnadskostnaden från och med det sextonde dygnet i följd på en och samma ort eller under förrättning å utrikes ort levnadskostnadsökningen må beräknas för varje förrättning för sig.

Avdrag för ökade levnadskostnader är däremot icke medgivet enbart på den grund, att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än den, där han har sin bostad. Har den skattskyldige bosatt sig på annan ort än den, där han har tjänst eller anställning, eller antagit arbete, som skall utföras på annan ort än den, där han är bosatt, är avdrag i regel icke medgivet. Avdrag medges dock för det fall, att anställningen avser endast en kortare tid eller skall bedrivas å flera olika platser eller det av annan anledning icke skäligen kan ifrågasättas, att den skattskyldige skall avflytta till den ort, där arbetet skall utföras.

Oavsett vad i nästföregående stycke sägs äger skattskyldig, som på grund av sitt arbete bosatt sig på annan ort än den där hans familj är bosatt, därest det med avseende på makes förvärvsverksamhet, svårighet att an-

nattning skall såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas: fyra tiondels normalbelopp, när förrättningen varat mer än tio timmar i följd, samt två tiondels normalbelopp, när förrättningen eljest varat mer än fyra timmar i följd. Omfattar vistelse på en och samma ort längre tid än 15 dygn i följd, skall från och med det sextonde dygnet såsom största normala ökning i levnadskostnaden räknas sex tiondelar av normalbeloppet. Vid 1984–1991 års taxeringar skall för skattskyldig som vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen fortlöpande haft sin arbetsplats förlagd till en och samma ort utanför den vanliga verksamhetsorten under längre tid än två år för tid därefter såsom största normala ökning i levnadskostnaden anses ett belopp motsvarande den del av normalbeloppet som avser kost vid förrättning som pågått längre tid än 15 dygn ökat med faktisk kostnad för logi på arbetsorten. Vill skattskyldig visa att kostnadsökningen i en och samma tjänst varit större än avdrag som beräknats i enlighet med vad nu sagts, skall utredningen avse hans samtliga förrättningar i nämnda tjänst under beskattningsåret; dock att i fråga om avdrag för ökning i levnadskostnaden från och med det sextonde dygnet i följd på en och samma ort eller under förrättning på utrikes ort levnadskostnadsökningen får beräknas för varje förrättning för sig.

skaffa familjebostad eller annan därmed jämförlig omständighet icke skäligen kan ifrågasättas, att familjen skall avflytta till den skattskyldiges bostadsort. åtnjuta avdrag för den ökning i levnadskostnaden som föranledes av den skilda bosättningen. Om båda makarna äro berättigade till sådant avdrag, skall, där makarna ej överenskommit om annan fördelning, det sammanlagda avdraget tillkomma dem med hälften var. Vad här sagts skall, såvitt avser makar, icke äga tillämpning i fall som i 52 § 2 mom. sägs.

till 50 §

2.³ Vid bedömningen av om skattskyldigs inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension iakttages följande. Som folkpension räknas icke barnpension eller vårdbidrag. Folkpension skall anses utgöra en icke obetydlig del av den skattskyldiges inkomst, om den uppgått till minst 6 000 kronor eller minst en femtedel av den sammanräknade inkomsten. Som folkpension behandlas även tilläggspension i den mån den enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer närmare föreskrifter för avdragsberäkningen enligt nedan angivna grunder.

Avdraget skall i första hand bestämmas med hänsyn till storleken av den skattskyldiges taxerade inkomst enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Överstiger denna inkomst inte visst högsta belopp, skall avdraget beräknas till vad som behövs för att den skattskyldige inte skall påföras någon statligt beskattningsbar inkomst. Detta högsta inkomstbelopp motsvarar taxerad inkomst för skattskyldig som under beskattningsåret inte haft annan inkomst än ålderspension enligt 6 kap. 2 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring och pensionstillskott enligt 2 § lagen om pensionstillskott. För gift skattskyldig, som uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension, beräknas det högsta inkomstbeloppet med utgångspunkt från en pension utgörande 78,5 procent av basbeloppet. För övriga skattskyldiga beräknas det med utgångspunkt från en pension utgörande 96 procent av basbeloppet. Sistnämnda beräkningsgrund gäller också om gift skattskyldig under viss del av beskattningsåret uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension och under återstoden av året uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make saknar folkpension.

Om skattskyldigs statligt taxerade inkomst överstiger det högsta inkomstbeloppet enligt föregående stycke, reduceras avdraget med belopp motsvarande $66 \frac{2}{3}$ procent av taxerad inkomst mellan det belopp vid vilket högsta extra avdrag utgår och ett belopp som är 3 basenheter större, med 40 procent av taxerad inkomst inom ett därpå följande inkomstskikt av 1,5 basenheters bredd och med $33 \frac{1}{3}$ procent av taxerad inkomst därutöver.

Om skattskyldigs statligt taxerade inkomst överstiger det högsta inkomstbeloppet enligt föregående stycke, reduceras avdraget med belopp motsvarande en procentsats som beräknas på följande sätt. Det högsta avdraget enligt föregående stycke divideras med skillnaden mellan 85 000 kronor och det högsta inkomstbelopp som avses i föregående stycke, allt beräknat med utgångspunkt från en pension utgörande 96 procent av basbeloppet. Den uträknade kvoten multipliceras sedan med 100.

³ Senaste lydelse 1986:1244.

Det avdrag som beräknas med hänsyn till skattskyldigs statligt taxerade inkomst jämkas, om värdet av skattepliktig förmögenhet överstiger 90 000 kronor. Om förmögenhetsvärdet överstiger 150 000 kronor, skall avdrag inte medges. Fastighet, som avses i 24 § 2 mom., samt sådan bostadsbyggnad med tillhörande tomt på jordbruksfastighet, som används som bostad av den skattskyldige, skall inräknas i förmögenhetsvärdet med belopp som motsvar 1/10 av skillnaden mellan fastighetens respektive bostadsbyggnadens och tomtens taxeringsvärde året före taxeringsåret och lånat kapital, som nedlagts i fastigheten respektive i bostadsbyggnaden och tomten i den mån skillnaden inte överstiger 250 000 kronor. Är skillnaden större beräknas värdet till 25 000 kronor jämte den del av skillnaden som överstiger 250 000 kronor. Vid beräkning av hur stort lånat kapital som lagts ner i bostadsbyggnaden och tomten, skall på dessa anses belöpa så stor del av låneskulder i förvärvskällan som byggnadens och tomtmarkens taxeringsvärde utgör av det sammanlagda värdet av tillgångarna i förvärvskällan inklusive byggnaden och tomtmarken. Har den skattskyldige eller hans make flera sådana fastigheter, som avses här, gäller bestämmelserna endast för en fastighet och då i första hand för fastighet som utgör stadigvarande bostad för den skattskyldige.

Här ovan angivna grunder för avdragsberäkningen får frångås, när särskilda omständigheter föranleder det.

Vid beräkning av avdrag för gift skattskyldig iakttages bestämmelserna i 52 § 1 mom. sista stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989 och tillämpas första gången vid 1990 års taxering. Äldre bestämmelser i 19 § skall dock tillämpas vid 1989 års taxering.

Det avdrag som beräknas med hänsyn till skattskyldigs statligt taxerade inkomst jämkas *med belopp motsvarande 10 procent av värdet av skattepliktig förmögenhet överstigande 100 000 kronor*. Fastighet, som avses i 24 § 2 mom., samt sådan bostadsbyggnad med tillhörande tomt på jordbruksfastighet, som används som bostad av den skattskyldige, skall inräknas i förmögenhetsvärdet med belopp som motsvarar 1/10 av skillnaden mellan fastighetens respektive bostadsbyggnadens och tomtens taxeringsvärde året före taxeringsåret och lånat kapital, som nedlagts i fastigheten respektive i bostadsbyggnaden och tomten i den mån skillnaden inte överstiger 250 000 kronor. Är skillnaden större beräknas värdet till 25 000 kronor jämte den del av skillnaden som överstiger 250 000 kronor. Vid beräkning av hur stort lånat kapital som lagts ner i bostadsbyggnaden och tomten, skall på dessa anses belöpa så stor del av låneskulder i förvärvskällan som byggnadens och tomtmarkens taxeringsvärde utgör av det sammanlagda värdet av tillgångarna i förvärvskällan inklusive byggnaden och tomtmarken. Har den skattskyldige eller hans make flera sådana fastigheter, som avses här, gäller bestämmelserna endast för en fastighet och då i första hand för fastighet som utgör stadigvarande bostad för den skattskyldige.

Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 §

1 mom.² För fysiska personer och dödsbon beräknas grundbelopp och tilläggsbelopp enligt följande.

Grundbeloppet utgör 100 kronor samt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 7 basenheter:

5 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger 7 basenheter:

grundbeloppet för 7 basenheter och 20 procent av återstoden.

Tilläggsbeloppet utgör:

när underlaget för tilläggsbelopp enligt 3 mom. inte överstiger 19 basenheter:

14 procent av den del av underlaget som överstiger 14 basenheter;

när underlaget överstiger 19 basenheter:

tilläggsbeloppet för 19 basenheter och 25 procent av återstoden.

1 mom. För fysiska personer och dödsbon beräknas grundbelopp och tilläggsbelopp enligt följande.

Grundbeloppet utgör 100 kronor samt:

när beskattningsbar inkomst inte överstiger 7,5 basenheter:

5 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger 7,5 basenheter:

grundbeloppet för 7,5 basenheter och 17 procent av återstoden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989 och tillämpas första gången vid 1990 års taxering.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

² Senaste lydelse 1986:508.

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs i fråga om uppbördslagen (1953:272)¹

dels att 14 § skall upphöra att gälla,

dels att 13 § skall delas in i moment, 1 och 2 mom., och ha följande lydelse,

dels att 27 § 3 och 4 mom., 69 § 1 mom. samt 85 § 2 mom. skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*13 §²

Preliminär B-skatt, skall *om inte annat sägs nedan eller föranleds av särskilda omständigheter, utgå* med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt, som har påförts den skattskyldige året före inkomståret, *till den del sistnämnda skatt avser annat än utskiftningsskatt, ersättnings-skatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning. Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn tagas till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.*

1 mom. Preliminär B-skatt skall tas ut med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt som har påförts den skattskyldige året före inkomståret. Understiger den slutliga skatten den ursprungligen debiterade B-skatten tas preliminär B-skatt ut med 110 procent.

Preliminär B-skatt enligt första stycket får inte tas ut med lägre belopp än som motsvarar den preliminära B-skatt som har debiterats för året före inkomståret.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte när preliminär B-skatt skall beräknas med ledning av preliminär taxering enligt 2 mom. eller när annars särskilda omständigheter föreligger.

I den slutliga skatt som avses i första stycket skall inte inräknas utskiftningsskatt, ersättnings-skatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning.

Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn tas till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.

Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret, men kan han

2 mom. Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret,

¹ Lagen omtryckt 1972:75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771
14 § 1974:771.

² Senaste lydelse 1982:1209.

antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt (preliminär taxering).

Preliminär B-skatt skall också beräknas med ledning av preliminär taxering, om det med sannolikhet kan antagas, att vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst 2 000 kronor.

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i *andra* eller *tredje* stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om nedfatt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknad slutlig skatt.

men kan han antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt (preliminär taxering).

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i *första* eller *andra* stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om nedfatt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknad slutlig skatt.

27 §

3 mom.³ Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som skall gottskrivas honom enligt 2 mom., skall den skattskyldige betala en avgift (kvarskatteavgift) med åtta procent av det överskjutande beloppet, om detta uppgår till högst femtusen kronor, och i annat fall med tio procent. Om särskild beräkning i vissa fall föreskrivs i 4 mom.

Avgiftsbelopp som understiger femtio kronor påförs ej. Vid bestämmande av procenttalet för avgiften och vid beräkning av avgiften gäller

att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller försenings-

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt som *han har betalat senast den 18 januari året efter inkomståret och den preliminära skatt som skall gottskrivas honom enligt 2 mom. 1 eller 2*, skall den skattskyldige betala en avgift (kvarskatteavgift) på det överskjutande beloppet. *Kvarskatteavgift utgår med två procent på det överskjutande beloppet till den del det har täckts av preliminär skatt som har betalats senast den 30 april året efter inkomståret och med tio procent på resterande del.* Om särskild beräkning i vissa fall föreskrivs i 4 mom.

Avgift, i förekommande fall efter avdrag för ö-skatteränta, påförs inte om beloppet understiger femtio kronor. Vid beräkningen av avgiften gäller

att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller försenings-

³ Senaste lydelse 1985:404.

avgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att i den preliminära skatten inte inräknas sådan preliminär skatt som avses i 2 mom. 3 och som har betalats efter den 30 april året efter inkomståret;

att det belopp, som avgiften skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Ändras debitering eller tillgodoräkning av preliminär skatt eller debiteras tillkommande skatt, görs ny beräkning av kvarskatteavgift. Avgiften bestäms därvid till belopp som skulle ha utgått, om beräkningen gjorts vid den årliga debiteringen av motsvarande slutliga skatt.

Bestämmelserna i denna lag om kvarstående skatt och tillkommande skatt skall tillämpas på kvarskatteavgift om inte annat anges.

4 mom.⁴ Har skattskyldig, som har fått anstånd med självdeklarationen till någon dag efter den 30 april taxeringsåret, betalat in preliminär skatt för inkomståret efter den 30 april men senast den 30 juni taxeringsåret, skall kvarskatteavgiften beräknas efter två procent på den del av det överskjutande beloppet enligt 3 mom. som täcks av den inbetalade skatten. Avgiften i övrigt skall beräknas som om betalningen hade gjorts senast den 30 april taxeringsåret. I övrigt gäller bestämmelserna i 3 mom.

avgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att avgift inte skall beräknas på överskjutande belopp till den del det uppgår till högst 20 000 kronor och har betalats senast den 30 april året efter inkomståret;

att belopp, som avgiften skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

4 mom. Har skattskyldig, som har fått anstånd med självdeklarationen till någon dag efter den 30 april taxeringsåret, betalat in preliminär skatt för inkomståret efter den 30 april men senast den 30 juni taxeringsåret, skall kvarskatteavgiften beräknas på den del av det överskjutande beloppet enligt 3 mom. som täcks av den inbetalade skatten. Avgiften skall utgå med två procent på belopp upp t. o. m. 20 000 kronor och med fyra procent på resterande del.

För överskjutande belopp som inte täcks av inbetalning under tiden den 1 maj—den 30 juni gäller bestämmelserna i 3 mom.

Har skattskyldig, som på grund av omständighet som utgör laga förfall inte har fullgjort sin deklARATIONSSKYLDIGHET senast den 30 april taxeringsåret, betalat in preliminär skatt för inkomståret efter den 30 april men senast den 30 juni taxeringsåret, skall länskattemyndigheten på ansökan av den skattskyldige beräkna kvarskatteavgiften på sätt som anges i första stycket. Ansökan skall ha kommit in till länskattemyndigheten före utgången av året efter det då kvarskatteavgiften påfördes.

69 §

1 mom.⁵ Om preliminär skatt, som har inbetalats eller som, utan att så har skett, skall gottskrivas skattskyldig på grund av att arbetsgivaren gjort skatteavdrag, överstiger den slutliga skatten skall ränta

1 mom. Om preliminär skatt, som har inbetalats eller som, utan att så har skett, skall gottskrivas skattskyldig på grund av att arbetsgivaren gjort skatteavdrag, överstiger den slutliga skatten skall ränta

⁴ Senaste lydelse 1986:1288.

⁵ Senaste lydelse 1985:407.

(ö-skatteänta) beräknas på det överskjutande beloppet. Vid räntebereäkningen gäller *bestämmeiserne* i 27 § 3 mom. andra och tredje styckena i tillämpliga delar.

Ränta utgår för en beräknad tid av tolv månader. Har preliminär skatt, som avses i 27 § 2 mom. 3, betalats efter den 18 januari året efter inkomståret men senast den 30 april samma år, skall dock ränta på sådan skatt utgå för en tid av sex månader. *Öretal som uppkommer vid räntebereäkningen bortfaller.*

Ränta beräknas på den del av överskjutande belopp som inte överstiger 20 000 kronor enligt en räntesats som motsvarar halva det av riksbanken fastställda diskonto som gällde vid utgången av året före taxeringsåret och på övrig del enligt en räntesats som motsvarar fjärdedelen av diskontot.

Räntesatserne bestäms till procenttal med högst en decimal, som i förekommande fall avrundas uppåt.

(ö-skatteänta) beräknas på det överskjutande beloppet.

Vid räntebereäkningen gäller att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att i den preliminära skatten inte inräknas sådan preliminär skatt som avses i 27 § 2 mom. 3 och som har betalats efter den 30 april året efter inkomståret;

att det belopp som räntan skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Ränta utgår för en beräknad tid av tolv månader. Har preliminär skatt, som avses i 27 § 2 mom. 3, betalats efter den 18 januari året efter inkomståret men senast den 30 april samma år, skall dock ränta på sådan skatt utgå för en tid av sex månader.

Ränta, i förekommande fall efter avdrag för kvarskatteavgift, betalas inte ut om beloppet understiger femtio kronor. Öretal som uppkommer vid räntebereäkningen bortfaller.

Ändras debitering eller tillgodoräkning av preliminär skatt eller debiteras tillkommande skatt, görs ny bereäkning av ränta. Räntan bestäms därvid till belopp som skulle ha utgått, om bereäkningen gjorts vid den årliga debiteringen av motsvarande slutliga skatt.

Bestämmeiserne i denna lag om tillkommande skatt skall tillämpas på ö-skatteänta.

85 §

2 mom.⁶ Har skattskyldig påförts kvarskatteavgift och beror skillnaden mellan den slutliga och den preliminära skatten på förhållande, som den skattskyldige inte har kunnat råda över, får länskattemyndigheten i det

⁶ Senaste lydelse 1986:1288.

län, där avgiften har påförts, efter ansökan av den skattskyldige besluta att avgiften skall utgå med endast fem procent.

Vid beslut om nedsättning enligt första stycket skall bortses från den del av avgiften som har beräknats efter två procent enligt 27 § 4 mom.

Vid beslut om nedsättning enligt första stycket skall bortses från den del av avgiften som har beräknats efter två *eller fyra* procent enligt 27 § 3 *eller* 4 mom.

Ansökan skall ha kommit in till länsskattemyndigheten före utgången av året efter det då avgiften påfördes.

(Se vidare anvisningarna.)

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.
 2. De nya föreskrifterna i 13 § 1 och 2 mom. tillämpas första gången för uppbördsåret 1989/90.
 3. De nya föreskrifterna i 27 § 3 och 4 mom., 69 § 1 mom. samt 85 § 2 mom. tillämpas i fråga om skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt första gången vid den årliga debiteringen år 1990 och i fråga om övriga skattskyldiga första gången vid den årliga debiteringen år 1989.

Lag om ändring i lagen (1988:889) om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs att 22 § 3 mom. och ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1988:889) om ändring i taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

3 mom. Skattskyldig, som uppburit folkpension, är med undantag som anges i andra stycket skyldig att utan anmaning avlämna självdeklaration endast om hans bruttointäkt av en eller flera förvärvskällor under året varit större än belopp motsvarande intäkten för skattskyldig, som under beskattningsåret inte haft annan intäkt än ålderspension enligt 6 kap. 2 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring och pensionstillskott enligt 2 § lagen (1969:205) om pensionstillskott. För gift skattskyldig, som uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension, beräknas intäkten med utgångspunkt från en pension utgörande 78,5 procent av basbeloppet. För övriga skattskyldiga beräknas intäkten med utgångspunkt från en pension utgörande 96 procent av basbeloppet. Sistnämnda beräkningsgrund gäller också för gift skattskyldig som under viss del av beskattningsåret uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make uppbär folkpension, och under återstoden av året uppburit folkpension med belopp som tillkommer gift vars make saknar folkpension. Med folkpension avses folkpension i form av ålderspension, förtidspension, änkepension, omställningspension, särskild efterlevandepension och hustrutillägg. Som folkpension räknas inte barnpension eller vårdbidrag.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om den skattskyldiges make är skyldig att utan anmaning avlämna självdeklaration eller om den skattskyldige har varit bosatt i riket endast en del av beskattningsåret. Bestämmelsen gäller inte heller i fråga om ogift skattskyldig om hans skattepliktiga förmögenhetstillgångar överstiger 90 000 kronor och i fråga om gift skattskyldig om makarnas gemensamma skattepliktiga förmögenhetstillgångar överstiger 180 000 kronor.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om den skattskyldiges make är skyldig att utan anmaning avlämna självdeklaration eller om den skattskyldige har varit bosatt i riket endast en del av beskattningsåret. Bestämmelsen gäller inte heller i fråga om ogift skattskyldig om hans skattepliktiga förmögenhetstillgångar överstiger 100 000 kronor och i fråga om gift skattskyldig om makarnas gemensamma skattepliktiga förmögenhetstillgångar överstiger 200 000 kronor.

¹ Lagen omtryckt 1971:399.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990 och tillämpas första gången vid 1991 års taxering.

Denna lag träder i kraft, såvitt gäller bestämmelserna i 22 § 3 mom. andra stycket den 1 januari 1989 med tillämpning första gången vid 1990 års taxering, och i övrigt den 1 januari 1990 med tillämpning första gången vid 1991 års taxering.

Lag om ändring i lagen (1988:883) om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:883) om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension¹

dels att 5 § och punkt 1 av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna skall införas en ny punkt, 3, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Med årsinkomst avses i denna lag den inkomst, för år räknat, som någon kan antas komma att få under den närmaste tiden. Såsom inkomst räknas inte allmänt barnbidrag, folkpension, tilläggspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring till den del pensionen föranlett minskning av pensionstillskott enligt 3 § lagen (1969:205) om pensionstillskott eller av barn-tillägg enligt 9 kap. 1 § sista stycket lagen om allmän försäkring i detta lagrumms lydelse vid utgången av år 1989, livränta som avses i 17 kap. 2 § nyssnämnda lag i vad den enligt samma lagrum avdragits från pension eller understöd som någon på grund av släktskap eller svägerlag kan vara föranledd att utge. Som inkomst räknas inte heller vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349) eller lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa eller utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning. Vid inkomstberäkningen skall för den som uppbär folkpension i form av halv eller två tredjedelar av hel förtidspension bortses från ett belopp som motsvarar skillnaden mellan

Med årsinkomst avses i denna lag den inkomst, för år räknat, som någon kan antas komma att få under den närmaste tiden. Såsom inkomst räknas inte allmänt barnbidrag, folkpension, tilläggspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring till den del pensionen föranlett minskning av pensionstillskott enligt 3 § lagen (1969:205) om pensionstillskott eller av barn-tillägg enligt 9 kap. 1 § sista stycket lagen om allmän försäkring i detta lagrumms lydelse vid utgången av år 1989, livränta som avses i 17 kap. 2 § nyssnämnda lag i vad den enligt samma lagrum avdragits från pension eller understöd som någon på grund av släktskap eller svägerlag kan vara föranledd att utge. Som inkomst räknas inte heller vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349) eller lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa eller utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning. *För den som uppbär folkpension i form av ålderspension skall som inkomst inte räknas sådan intäkt av tjänst som avses i 32 § 1 mom. a) kommunalskattelagen (1928:370).* Vid inkomstberäkningen skall för den som uppbär folkpension i form av halv eller två tredjedelar av hel förtidspension bortses från ett belopp som motsvarar skillnaden mellan

¹ Lagen omtryckt 1976: 1014.

a) ett för den försäkrade beräknat belopp av hel förtidspension jämte däremot svarande pensions-tillskott, beloppet i förekommande fall beräknat med beaktande av bestämmelserna i 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring och

b) den utgående förtidspensionen jämte pensionstillskott.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten överstiger för den som är gift sextiotusen kronor, och för annan sjuttiofemtusen kronor. Vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet, som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) och som bebos av den pensionsberättigade, tas upp till en fjärdedel av fastighetens taxeringsvärde. Detsamma skall gälla vid beräkning av värdet av jordbruksfastighet, där den pensionsberättigade är bosatt.

Värdet av naturaförmåner skall uppskattas efter regler, som fastställas av regeringen.

I fråga om makar skall årsinkomsten för envar av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda årsinkomst och värdet av förmögenhet beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda förmögenhet.

Årsinkomst avrundas för envar pensionsberättigad till närmast hela tiotal kronor.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1990.

a) ett för den försäkrade beräknat belopp av hel förtidspension jämte däremot svarande pensions-tillskott, beloppet i förekommande fall beräknat med beaktande av bestämmelserna i 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring och

b) den utgående förtidspensionen jämte pensionstillskott.

Vid uppskattning av förmögenhets avkastning skall denna höjas med tio procent av det belopp, varmed förmögenheten överstiger för den som är gift sextiotusen kronor, och för annan sjuttiofemtusen kronor. Vid beräkning av förmögenhet skall värdet av fastighet, som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) och som bebos av den pensionsberättigade, tas upp till en fjärdedel av fastighetens taxeringsvärde. Detsamma skall gälla vid beräkning av värdet av jordbruksfastighet, där den pensionsberättigade är bosatt.

Värdet av naturaförmåner skall uppskattas efter regler, som fastställas av regeringen.

I fråga om makar skall årsinkomsten för envar av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda årsinkomst och värdet av förmögenhet beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda förmögenhet.

Årsinkomst avrundas för envar pensionsberättigad till närmast hela tiotal kronor.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 5 § första stycket fjärde meningen den 1 juli 1989, och i övrigt den 1 januari 1990.

3. Den nya föreskriften i 5 § första stycket fjärde meningen tillämpas inte i fråga om hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg som avser tid före den 1 juli 1989.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 oktober 1988

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdson, Hjelm-Wallén, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Freivalds, Wallström

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om inkomstskatten för år 1989, extra avdrag för folkpensionärer, uppbörd av B-skatt och kvarskatteavgift på fyllnadsinbetalningar, m. m.

1 Inledning

Inkomstskatten för år 1989, extra avdrag för folkpensionärer, m. m.

Under våren 1986 fattade riksdagen beslut om nya skatteskalor för åren 1987 och 1988 (prop. 1985:130, SkU 40, rskr. 332, SFS 1986:507–514). Beslutet innebar att antalet skikt i skatteskalorna minskade kraftigt. Marginalskatten blev därigenom konstant i breda inkomstskikt. Gränsen för 50% marginalskatt, den s. k. brytpunkten, höjdes från 124 800 kr. år 1986 till 135 000 kr. år 1987 och 150 000 kr. år 1988 (före grundavdrag). Den högsta marginalskattesatsen sänktes från 80% till 75%. Basenheten, som ligger till grund för statsskatteskalorna, bestämdes till 9 000 kr. för år 1987 och 10 000 kr. för år 1988. Samtidigt höjdes det kommunala grundavdraget till 9 000 resp. 10 000 kr. för de nämnda åren. Vidare återinfördes ett statligt grundavdrag med motsvarande belopp.

I övrigt vidtogs en del förenklingar i skattereglerna. Bl. a. slopades sambeskattningen av makars B-inkomster och marginalskattespärren.

Det allmänna syftet med ändringarna var att fullfölja den inkomstskattereform som beslutades våren 1982 (prop. 1981/82:197, SkU 60, rskr. 391, SFS 1982:416–422). Den reformen, som till en del genomfördes under åren 1983–1985, innebar att marginalskatterna sänktes väsentligt och att det skattemässiga värdet av underskottsavdragen begränsades.

Jag avser nu att lägga fram förslag till skatteskala för år 1989. En utgångspunkt för förslaget är att skattesatserna bör sänkas för i första hand heltidsarbetande.

Vidare ämnar jag ta upp frågor om beräkning av det extra avdraget för folkpensionärer samt om inkomstprövning av det kommunala bostadstillägget till folkpension.

Slutligen tar jag upp ett par andra frågor, nämligen förlängning av en specialregel om avdrag för ökade levnadskostnader vid arbete inom bygg-

nads- och anläggningsbranschen, en redaktionell ändring som rör skattefrihet för bostadsbidrag samt beskattningen av s. k. starta-eget bidrag.

Prop. 1988/89:46

Uppbörd av skatt m. m.

Riksdagen beslöt i december 1982 om vissa åtgärder för att förbättra skatteuppbörden. Dessa innebar bl. a. att reglerna för debitering av preliminär B-skatt ändrades så att preliminär B-skatt normalt tas ut med 120% av den slutliga skatten året före inkomståret i stället för som tidigare med samma belopp som den slutliga skatten. Bakgrunden var att det under en lång följd av år visat sig att B-skatteinbetalningarna under uppbördsåret varit otillräckliga och att den avsedda överensstämmelsen mellan preliminär B-skatt och slutlig skatt inte uppnåtts.

Även enligt de nya reglerna har underuttaget av preliminär skatt varit stort. Samtidigt har reglerna i vissa fall lett till ett betydande överuttag. Mot den bakgrunden uppdrog regeringen i en skrivelse den 20 mars 1986 åt riksskatteverket (RSV) att utreda vissa frågor som gäller uttaget av preliminär skatt.

RSV har i skrivelser till regeringen den 30 juni och den 14 oktober 1987 samt den 10 februari 1988 redovisat resultaten av sin utredning och lagt fram förslag till ändringar i uppbördslagen (1953:272), UBL.

I den sistnämnda skrivelsen föreslår RSV lagändringar för att få en bättre överensstämmelse mellan preliminär B-skatt och slutlig skatt. Vad gäller fysiska personer föreslås att preliminär B-skatt skall utgå med 110% av föregående års slutliga skatt i stället för som nu 120%. Förslag lämnas också om att införa en skyldighet att under löpande inkomstår vid viss inkomstökning lämna in en preliminär självdeklaration. RSV föreslår också höjning av vissa beloppsgränser, bl. a. av dem som avgör när preliminär taxering skall göras och när en preliminär självdeklaration skall lämnas. Vidare föreslår RSV att en avgift införs på fyllnadsinbetalningar av preliminär skatt som görs under tiden den 19 januari—30 april taxeringsåret.

Jag skall här behandla RSV:s skrivelser, i första hand skrivelsen från den 10 februari i år, till vilken har fogats förslag till lagändringar. RSV:s lagförslag bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

RSV:s skrivelser har remissbehandlats. Yttranden har avgetts av statskontoret, riksrevisionsverket, kammarrätten i Stockholm, länsskattemyndigheterna i Malmöhus och Kopparbergs län, SACO/SR, Företagareförbundet, Företagens uppgiftslämnardelegation, LO, Lantbrukarnas riksförbund, Postverket, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska bankföreningen, Svenska revisorsamfundet, Småföretagens riksorganisation, Sveriges industriförbund och Tjänstemännens centralorganisation.

En sammanställning av remissyttrandena har upprättats inom finansdepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (Dnr 3717/87).

I sin skrivelse den 14 oktober 1987 och i en promemoria som bifogades skrivelsen den 30 juni 1987 för RSV fram även andra förslag än dem jag nu nämnt. Dessa förslag bör emellertid enligt min mening övervägas ytterligare och således inte tas upp nu.

Mot bakgrund av vad jag nu redovisat utarbetades inom finansdepartementet ett förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272).

Regeringen beslöt den 6 oktober 1988 att inhämta lagrådets yttrande över det utarbetade lagförslaget.

Förslaget bör fogas till protokollet som *bilaga 2*.

Lagrådets yttrande över förslaget bör fogas till protokollet som *bilaga 3*.

Jag återkommer till lagrådets yttrande i anslutning till författningskommentarerna till 13 och 14 §§ i uppbördslagen.

Utöver de ändringar som är föranledda av lagrådets yttrande har vissa justeringar av redaktionell art gjorts i förhållande till de lagförslag som remitterats till lagrådet.

2 Skatteskala för år 1989

Mitt förslag: Grundbeloppet i den statliga skatteskalen sänks från 20 till 5% för beskattningsbara inkomster mellan 70000 kr. och 75000 kr. samt från 20 till 17% för inkomster över 75000 kr. Högsta marginalskattesatsen blir 72% (vid en kommunal skattesats på 30%).

Skälen för mitt förslag: Utredningen (Fi 1987:07) om reformerad inkomstbeskattning (RINK) skall enligt sina direktiv se över inkomstskattesystemet i de delar som inte rör företagsbeskattningen. Syftet med översynen är bl. a. att åstadkomma ett mera rättvist och enkelt skattesystem som i förhållande till dagens innebär lägre skattesatser för den statliga inkomstskatten och en breddad skattebas genom minskade avdragsmöjligheter. Ambitionen är att det nya systemet skall börja gälla från och med 1992 års taxering, dvs. tillämpas på 1991 års inkomster. I avvaktan på resultatet av utredningens arbete är det emellertid nödvändigt att redan inför år 1989 sänka skatten för de allra flesta.

Den förslagna skatteskalen bygger på att basenheten och grundavdraget kvarstår med oförändrade belopp. Nivån för den s.k. brytpunkten är fortfarande 150000 kr. (taxerad inkomst). Antalet skikt, 4, i skatteskalen kvarstår. Någon ändring föreslås inte i fråga om skatteskalen för tilläggsbelopp.

Förslaget till skatteskala innebär, i likhet med vad jag framhöll inför 1986 års beslut, att det blir möjligt att uppnå reallöneförbättringar även vid låga nominella löneökningar. Den högsta marginalskattesatsen sänks från 75% till 72% vid en kommunal utdebitering av 30 kr. Principen med två procentsatser för grundbeloppet och två för tilläggsbeloppet behålls. Ändringarna i skattesatserna får den konsekvensen att underskottsavdragens värde reduceras från 50% till 47%.

<i>Grundbelopp:</i> 100 kr samt Beskattningsbar inkomst		
basenheter	kronor	Skattesats i skiktet
0–7,5	– 75 000	5 %
7,5–	75 000–	17 %

<i>Tilläggsbelopp:</i>		
Underlag för tilläggsbelopp basenheter	kronor	Skattesats i skiktet
14–19	140 000–190 000	14 %
19–	190 000–	25 %

I de följande *tabellerna 1 och 2* åskådliggörs dels skatteminskningen för skattskyldiga utan underskottsavdrag, dels förändringen av inkomst efter skatt.

Tabell 1. Skatteminskning 1988–1989 för skattskyldiga utan underskottsavdrag vid oförändrad inkomst.

Lön kr	Total skatt		Skatteminskning år 1988–1989	
	1988 kr	1989 kr	i kr	i %
80 000	23 150	23 150	0	0,0
90 000	27 650	26 840	– 810	–2,9
100 000	32 620	31 510	– 1 110	–3,4
110 000	37 620	36 210	– 1 410	–3,7
120 000	42 620	40 910	– 1 710	–4,0
130 000	47 620	45 610	– 2 010	–4,2
140 000	52 620	50 310	– 2 310	–4,4
150 000	57 620	55 010	– 2 610	–4,5
160 000	63 600	60 690	– 2 910	–4,6
180 000	76 400	72 890	– 3 510	–4,6
200 000	89 200	85 090	– 4 110	–4,6
250 000	126 370	120 760	– 5 610	–4,4
300 000	163 870	156 760	– 7 110	–4,3
400 000	238 870	228 760	–10 110	–4,2

Förutsättningar. Inga andra inkomster än lön. Inga andra avdrag än schablonavdrag under tjänst (= 10 % max 3 000 kr.). Kommunal utdebitering 30 kr. Skattereduktion för erlagda fackföreningsavgifter: 0 kr. för lön < 40 000 kr., 0,5 % av lönen för lön = 40 000–96 000 kr. och 480 kr. för lön > 96 000 kr.

Tabell 2. Förändring av inkomst efter skatt år 1988 till år 1989.

Lön år 1988.	Genomsnittligt underskottsavdrag år 1988.	Inkomst efter skatt år 1988.	Procentuell ökning av inkomst efter skatt 1988–1989 vid löneökning på				
			4	5	6	7	8
kr	kr	kr					
30 000	600	24 068	3,1	3,9	4,7	5,5	6,3
40 000	600	30 712	3,3	4,1	4,9	5,8	6,6
50 000	900	37 313	3,4	4,2	5,1	5,9	6,8
60 000	1 350	43 985	3,4	4,3	5,2	6,0	6,9
70 000	1 850	50 656	3,4	4,3	5,2	6,1	7,0
80 000	2 350	57 328	3,5	4,4	5,3	6,2	7,1
90 000	2 950	63 436	4,0	4,7	5,5	6,2	7,0
100 000	4 050	68 966	4,3	5,1	5,9	6,6	7,4
110 000	5 600	74 668	4,6	5,4	6,2	6,9	7,7
120 000	7 500	80 573	4,8	5,6	6,4	7,2	8,0
130 000	9 500	86 528	5,0	5,8	6,6	7,4	8,2
140 000	11 500	92 483	5,2	6,0	6,8	7,5	8,3
150 000	13 500	98 438	4,9	5,5	6,0	6,6	7,2
160 000	15 300	103 312	4,6	5,2	5,8	6,4	7,0
180 000	18 900	112 221	5,0	5,6	6,2	6,8	7,4
200 000	22 300	121 028	4,8	5,2	5,7	6,1	6,6
220 000	25 800	128 015	4,8	5,3	5,8	6,2	6,7
250 000	30 600	137 774	5,2	5,7	6,2	6,7	7,2
300 000	36 900	153 179	5,9	6,4	7,0	7,5	8,0
400 000	47 400	182 928	7,0	7,6	8,2	8,7	9,3

Förutsättningar. Inga andra inkomster än lön. Förutom eventuella underskottsavdrag inga andra avdrag än schablonavdrag under tjänst. Kommunal utdebitering = 30,56 kr. år 1988 och 30,66 kr. år 1989. Skattereduktion för erlagda fackföreningsavgifter = 0 kr. för lön < 40 000 kr. år 1988; 0,5% av lönen år 1988 på 40 000–96 000 kr. och 480 kr. för lön > 96 000 kr. år 1988.

Mitt förslag: Det extra avdraget för pensionärer trappas av med en enhetlig procentsats som är så avpassad att avdraget för ensamstående faller bort helt om den taxerade inkomsten överstiger 85 000 kr. i stället för som nu i tre olika skikt, där avdraget är helt borta vid en taxerad inkomst överstigande 85 400 kr. år 1988. För gift pensionär sker avtrappningen med samma procentsats som för ensamstående.

Om förmögenhet överstiger 100 000 kr. avtrappas det extra avdraget för folkpensionärer med 10% av överskjutande förmögensvärde i stället för att som nu börja reduceras respektive helt falla bort vid förmögenheter överstigande 90 000 kr. resp. 150 000 kr.

Vidare förändras inkomstprövningen av det kommunala bostadstillägget (KBT) till ålderspensionärer med låg pension så, att det inte reduceras för pensionärer som vid sidan av sin pension har arbetsinkomster.

Skälen för mitt förslag: Pensioner och andra förmåner som utgår enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring beräknas med ledning av basbeloppet, som i sin tur framräknas på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget. Folkpensioner, pensionstillskott, allmän tilläggspension (ATP) och andra socialförsäkringsförmåner utgår med vissa procentandelar av basbeloppet.

Avtrappning av extra avdrag på grund av inkomster utöver pensioner samt förmögensinnehav

Vid beskattningen gäller särskilda regler för folkpensionärer. De innebär i huvudsak att en ålderspensionär, som endast uppbär minimiförmåner (ålderspension med 96 resp. 78,5% av basbeloppet samt enkelt pensions-tillskott på 48% av basbeloppet) inte betalar någon skatt. En förtidspensionär som har dubbelt pensionstillskott betalar däremot i regel skatt.

Skattefriheten för ålderspensionärer med minimiförmåner uppnås genom att ett särskilt extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga medges vid inkomsttaxeringen. Avdraget är för denna kategori avpassat så att skatt inte uppkommer. För pensionärer vars taxerade inkomst överstiger minimiförmånerna görs en avtrappning av det extra avdraget. Avtrappningen sker vid låga inkomster med 66 2/3% av den överskjutande inkomsten, i ett därefter följande skikt med 40% och slutligen med 33 1/3%.

Även förmögensinnehav kan reducera det extra avdragets storlek. Detta sker om en på visst sätt korrigerad förmögenhet överstiger 90 000 kr. för ensamstående folkpensionär och 181 000 kr. för makar gemensamt. Överstiger den korrigerade förmögenheten 150 000 kr. resp. 300 000 kr. medges inget extra avdrag.

En del av problematiken med de extra avdragen gäller deras stora tillväxt och att de utgår i så höga inkomstlägen att det framstår som stötande för inkomsttagare i aktiv ålder. Vidare kan reduceringen/bortfal-

let av avdraget leda till att alltför höga sammanlagda marginaleffekter uppkommer. Dessa framstår i vissa lägen som helt orimliga.

Det får anses befogat att ändra avtrappningsprocenten för avdragen så att det undviks att extra avdrag medges i för höga inkomstlägen. Detta kan åstadkommas genom att avdragen reduceras med en enhetlig procentsats så att de för ensamstående är helt avtrappade vid en taxerad inkomst på 85 000 kr., dvs. vid den inkomst då det lägsta skiktet i statsskatteskalan föreslås upphöra. Härigenom mildras olägenheterna med extra avdrag i höga inkomstskikt och dämpas till en del även de besvärande höga marginaleffekterna. Förslaget innebär att den enhetliga avtrappningen blir 67,038 % vid ett basbelopp på 27 900 kr., 67,785 % vid ett basbelopp på 28 000 kr. och 68,161 % vid ett basbelopp på 28 100 kr. I fråga om gift pensionär innebär förslaget att avtrappning av det extra avdraget sker med samma procentsats som för ensamstående.

Av *tabell 3* här nedan framgår de totala marginaleffekterna för ensamstående ålderspensionärer år 1988 samt för år 1989 vid oförändrade avtrappningsregler för de extra avdragen och vid enhetlig avtrappning enligt förslaget.

Tabell 4 visar förändringen av pensioner, extra avdrag och inkomst efter skatt mellan åren 1988 och 1989 för ensamstående pensionärer.

Tabell 3. Totala marginaleffekter för ensamstående ålderspensionärer år 1988 samt för år 1989 vid oförändrade avtrappningsregler för de extra avdragen och vid enhetlig avtrappning enligt förslaget.

År	Basbelopp, kr.	Avtrappningsalternativ	Avtrappningsprocent	Skattesats, %	Taxerad inkomst kr.	Total marginaleffekt i %, vid utdebitering på	
						30 kr.	33 kr.
1988	25 800	nuv. regler	66 2/3	5	38 100–67 100	91,7	96,7
			40	5	67 100–81 400	82,3	86,5
			40	20	81 400–82 100	103,3	107,5
			33 1/3	20	82 100– <u>85 400</u>	100,0	104,0
			–	20	85 400– ¹	83,3	86,3
1989	27 900	nuv. regler	66 2/3	5	41 100–70 100	91,7	96,7
			40	5	70 100–85 100	82,3	86,5
			33 1/3	5	85 100–88 100	80,0	84,0
			33 1/3	17	88 100– <u>97 400</u>	96,0	100,0
			–	17	97 400– ¹	80,3	83,3
			förslaget	67,038	5	41 100– <u>85 000</u>	91,8
		–	17	85 000– ¹	80,3	83,3	

¹ = den inkomst då KBT är helt avtrappat.

För år 1989 har förutsatts att basbeloppet kommer att uppgå till 27 900 kr. I samtliga inkomstlägen har förutsatts att KBT – som avtrappas med 33 1/3 % – utgår. Lägsta taxerade inkomst som anges motsvarar den inkomst vid vilken KBT börjar avtrappas dvs. grundförmånerna + 1 000 kr. Understruket inkomstbelopp utvisar den taxerade inkomst då det extra avdraget är helt avtrappat.

Tabell 4. Förändringen av pensioner, extra avdrag och inkomsten efter skatt mellan åren 1988 och 1989 för ensamstående pensionärer

Sido- inkomst = ATP	År 1988. Basbelopp = 25 800 kr.				År 1989. Basbelopp = 27 900 kr.				Ökningen av inkomsten efter skatt 1988 – 1989, i procent, vid av- trappning av de extra avdragen enligt	
	Brutto- inkomst ¹	Extra avdrag	Inkomst efter skatt	Brutto- inkomst ¹	Nuvarande avtrappning		Föreslagen avtrappning			
	Basbelopp	kr.	kr.	kr.	kr.	Extra avdrag	Inkomst efter skatt	Extra avdrag	Inkomst efter skatt	nuv. regler
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
0,00	37 152	27 100	37 152	40 176	30 100	40 176	30 100	40 176	8,1	8,1
0,50	37 668	26 800	37 284	40 734	29 700	40 277	29 700	40 277	8,0	8,0
0,75	44 118	22 500	39 893	47 709	25 100	43 116	25 100	43 116	8,1	8,1
1,00	50 568	18 200	42 538	54 684	20 500	45 990	20 400	45 954	8,1	8,0
1,25	57 018	13 900	45 148	61 659	15 800	48 793	15 700	48 757	8,1	8,0
1,50	63 468	9 600	47 793	68 634	11 100	51 596	11 000	51 560	8,0	7,9
1,75	69 918	6 000	50 651	75 609	7 900	54 933	6 400	54 398	8,5	7,4
2,00	76 368	3 500	53 936	82 584	5 200	58 485	1 700	57 237	8,4	6,1
2,25	82 818	900	56 865	89 559	2 700	61 856	0	60 569	8,8	6,5
2,50	89 268	0	59 624	96 534	300	64 351	0	64 208	7,9	7,7
2,75	95 718	0	62 788	103 509	0	67 847	0	67 847	8,1	8,1
3,00	102 168	0	66 002	110 484	0	71 533	0	71 533	8,4	8,4
3,25	108 618	0	69 166	117 459	0	75 172	0	75 172	8,7	8,7
3,50	115 068	0	72 380	124 434	0	78 811	0	78 811	8,9	8,9
3,90	125 388	0	77 492	135 594	0	84 681	0	84 681	9,3	9,3

¹Bruttoinkomst = folkpension + pensionstillskott + ATP

För år 1989 har förtsatts att basbeloppet kommer att uppgå till 27 900 kr. och att den kommunala utdebiteringen ökar från 30,56 kr. år 1988 till 30,66 kr. år 1989.

Ytterligare åtgärder behövs dock för att lindra de marginaeffekter som kan uppkomma när förmögenhetsinnehav inverkar på det extra avdraget. Ett sätt att åstadkomma detta är att avtrappa det extra avdraget med ett belopp motsvarande 10% av vad förmögenheten överstiger 100 000 kr. Effekterna av förslaget framgår av *tabell 5*.

Tabell 5. Skärpningen av skatten för ensamstående pensionärer år 1989 på grund av förmögenhetens påverkan på de extra avdragen, dels enligt nuvarande regler, dels enligt förslaget.

Taxerad inkomst, kr.	Förmögenhet, kr.	Skatt utan förmögenhetsanknytning, kr.	Skatt, i kr., vid förmögenhetsanknytning av de extra avdragen enligt		Skatteminskning enligt förslaget, kr. ²	Högre skatt, i kr., p. g. a. förmögenhetsanknytningen, enligt	
			nuv. regler	förslaget		nuv. regler ³	förslaget ⁴
1	2	3	4	5	6	7	8
40 100 ¹	95 000	0	1 170	0	-1 170	1 170	0
	105 000	0	3 309	278	-3 031	3 309	278
	120 000	0	5 449	813	-4 636	5 449	813
	140 000	0	8 658	1 526	-7 132	8 658	1 526
	170 000	0	10 834	2 596	-8 238	10 834	2 596
	200 000	0	10 834	3 666	-7 168	10 834	3 666
	250 000	0	10 834	5 449	-5 385	10 834	5 449
	300 000	0	10 834	7 232	-3 602	10 834	7 232
400 000	0	10 834	10 798	-36	10 834	10 798	
50 000	95 000	5 984	6 804	5 984	-820	820	0
	105 000	5 984	8 480	6 162	-2 318	2 496	178
	120 000	5 984	10 156	6 697	-3 459	4 172	713
	140 000	5 984	12 688	7 410	-5 278	6 704	1 426
	170 000	5 984	14 364	8 480	-5 884	8 380	2 496
	200 000	5 984	14 364	9 550	-4 814	8 380	3 566
	250 000	5 984	14 364	11 333	-3 031	8 380	5 349
	300 000	5 984	14 364	13 116	-1 248	8 380	7 132
60 000	95 000	11 939	12 510	11 939	-571	571	0
	105 000	11 939	13 722	12 117	-1 605	1 783	178
	120 000	11 939	14 935	12 652	-2 283	2 996	713
	140 000	11 939	16 718	13 366	-3 352	4 779	1 427
	170 000	11 939	17 930	14 435	-3 495	5 991	2 496
	200 000	11 939	17 930	15 505	-2 425	5 991	3 566
	250 000	11 939	17 930	17 288	-642	5 991	5 349
	300 000	11 939	17 930	19 071	-1 132	5 991	7 132
70 000	95 000	17 894	18 251	17 894	-357	357	0
	105 000	17 894	18 964	18 073	-891	1 070	179
	120 000	17 894	19 677	18 608	-1 069	1 783	714
	140 000	17 894	20 747	19 321	-1 426	2 853	1 427
	170 000	17 894	21 496	20 391	-1 105	3 602	2 497
	200 000	17 894	21 496	21 460	-36	3 602	3 566
	250 000	17 894	21 496	23 273	-1 779	3 602	5 349
	300 000	17 894	21 496	25 056	-3 562	3 602	7 132
80 000	95 000	23 850	23 957	23 850	-107	107	0
	105 000	23 850	24 206	24 028	-178	356	178
	120 000	23 850	24 456	24 563	107	606	713
	140 000	23 850	24 812	25 062	250	962	1 212
	170 000	23 850	25 062	25 062	0	1 212	1 212
	200 000	23 850	25 062	26 875	-1 813	1 212	3 005

¹ Inkomst vid vilken maximalt extra avdrag på 30 100 kr. utgår. — ² Kol. 6 = kol. 5 — kol. 4. — ³ Kol. 7 = kol. 4 — kol. 3. — ⁴ Kol. 8 = kol. 5 — kol. 4.

Anm. Basbeloppet har förutsatts uppgå till 27 900 kr. och den kommunala utdebiteringen till 30,66 kr.

På en förmögenhetsavkastning kan det i dag bli mycket höga marginaleffekter. Om förmögenheten t. ex. minskar från 120 000 kr. till 100 000 kr. och förmögenhetsavkastningen därvid minskar med 1 800 kr. (dvs. med 9 % av förmögenhetsminskningen) minskar skatten med 3 556 kr. eller med 198,1 % av inkomstminskningen. Detta beror på att såväl inkomsten som förmögenheten minskar. Enligt förslaget kommer marginaleffekten inte längre att kunna uppgå till 100 % i något inkomst- eller förmögenhets-skikt vid en förmögenhetsavkastning av minst 9 %.

Förslaget om ändring av avtrappningsreglerna med hänsyn till inverkan av inkomst utöver pension innebär att skatteintäkterna ökar med ca 170 milj. kr., varav för staten 30 å 35 milj. kr. och för kommunerna 135 å 140 milj. kr. Skattebortfallet vid en begränsning av förmögenhets inverkan på de extra avdragen har beräknats till 400 milj. kr., varav för staten 60 milj. kr. och för kommunerna 340 milj. kr.

Lagtekniskt föranleder förslagen ändringar i anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen (1928:370), KL, och i 22 § 3 mom. taxeringslagen (1956:623). De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1989 och tillämpas första gången vid 1990 års taxering.

I det närmast följande lämnar jag ytterligare ett förslag som berör folkpensionärerna, nämligen en ändring i fråga om påverkan på det kommunala bostadstillägget, KBT, till folkpension för pensionärer som har viss förvärvsinkomst vid sidan av sin pension.

Kommunalt bostadstillägg till folkpension (KBT)

Under de senaste åren har arbetslösheten reducerats kraftigt. I stället har brist på arbetskraft uppstått på stora delar av arbetsmarknaden. Bristen har vuxit till ett allvarligt problem för den svenska ekonomin. Detta är en följd av en allmänt förbättrad ekonomi och en kraftigt ökad efterfrågan på arbetskraft. Det finns skäl som talar för att en sådan bristsituation på arbetsmarknaden riskerar att bli ett återkommande problem i ett mer långsiktigt perspektiv, eftersom utbudet av arbetskraft av demografiska och andra skäl framgent kommer att växa långsammare. Mot den bakgrunden är det enligt min mening nödvändigt att överväga olika åtgärder som reducerar de hinder som idag finns för ett ökat utbud av arbetskraft. Detta gäller inte minst de ekonomiska incitamenten för förvärvsarbete.

De regler som i dag gäller för KBT till folkpension som utgår till pensionärer med låg pension, innebär bl. a. att KBT-beloppet trappas av vid stigande inkomst med 33 1/3 % av inkomstökningen. Tillsammans med inkomstskatten medför detta att det ekonomiska utbytet av förvärvsarbete för en pensionär som uppbär KBT blir kraftigt reducerat eller till och med negativt. Den sammantagna effekten innebär för många pensionärer att av en ökning av förvärvsinkomsten med 1 000 kr. ökar pensionärens inkomst efter skatt och bidrag med mellan 50 och 80 kr. Den s. k. marginaleffekten är för dessa pensionärer mellan 92 och 95 %.

Jag föreslår därför att inkomstprövningen av KBT förändras på ett sådant sätt att ingen reduktion skall ske vid arbetsinkomster i fråga om

ålderspensionärer. Detta skulle innebära att margineffekterna på inkomster av förvärvsarbete skulle minska med 33 1/3 procentenheter.

Även om det råder stor osäkerhet om storleksordningen har ett flertal studier visat att en sänkning av margineffekterna i skatte- och bidragssystemet rent allmänt kan beräknas ha positiva effekter på utbudet av arbetskraft. Med den mycket kraftiga reduktion av margineffekten för pensionärer med låg pension, som detta förslag innebär, torde det emellertid vara rimligt att räkna med en påtaglig effekt på utbudet av arbetskraft i denna grupp, vilket även innebär att sysselsättning och produktion i ekonomin påverkas positivt. Därmed skulle också kostnaden för staten och kommunerna av en sådan förändring av inkomstprövningen av KBT reduceras i den omfattning skatteintäkterna från inkomst av förvärvsarbete stiger. Uppskattningsvis torde kostnaderna härför understiga 100 milj. kr. per år.

Förslaget föranleder tillägg till 5 § lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension. Det slag av förvärvsinkomster som avses är sådana som anges i 32 § 1 mom. a) KL, nämligen "avlönning, arvode, traktamente, sportler och annan förmån i pengar, bostad eller annat, som utgått för tjänsten". Den nya bestämmelsen bör träda i kraft den 1 juli 1989.

4 Avdrag för ökade levnadskostnader vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen

Mitt förslag: Den tidsbegränsade bestämmelsen om avdrag för ökade levnadskostnader för skattskyldiga som arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen förlängs att gälla t. o. m. 1991 års taxering.

Skälen för mitt förslag: Avdrag för sådan ökning i levnadskostnaderna, som uppkommer under en tjänsteresa, får enligt en bestämmelse i punkt 3 av anvisningarna till 33 § KL beräknas enligt schablon. Tillämpningen av schablonregeln har i den praktiska tillämpningen begränsats tidsmässigt till att gälla högst två år. Genom en specialregel, som infördes genom lagstiftning år 1983 (prop. 1983/84:68, SkU 16, rskr. 106, SFS 1983:1051), har vissa skattskyldiga, nämligen sådana som arbetar inom byggnads- och anläggningsbranschen, undantagits från denna inskränkning i tillämpningen. Undantaget motiverades med att den nämnda kategorien av skattskyldiga bor och arbetar under speciella förhållanden, som oftast gör det omöjligt för dem att i praktiken ordna permanent bostad åt sig och familjen på arbetsorten.

Specialregeln har tidsbegränsats och gäller för närvarande t. o. m. 1989 års taxering. En allmän översyn av reglerna om beskattning av traktamen-

ten och om avdrag för ökade levnadskostnader görs för närvarande inom kommittén (Fi 1987:07) med uppdrag att göra en översyn av inkomstskattsystemet. I avvaktan på resultatet av det arbetet bör den nämnda specialregeln förlängas att gälla t. o. m. 1991 års taxering.

5 Bostadsbidrag m. m.

Mitt förslag: En redaktionell ändring görs i fråga om skattefrihet för bostadsbidrag.

Bostadsbidrag

Genom lagstiftning (prop. 1987/88:151, BoU 20, rskr. 332, SFS 1988:786) infördes en lag om bostadsbidrag som trädde i kraft den 1 september 1988 och som skall tillämpas första gången i fråga om bostadsbidrag för 1989. I och med den nya lagstiftningen upphävdes de tidigare regleringarna angående bostadsbidrag nämligen förordningen (1987:818) om bostadsbidrag till barnfamiljer och förordningen (1987:870) om bostadsbidrag till vissa hushåll utan barn (SFS 1988:790 och 791).

Med anledning härav måste en redaktionell ändring i 19 § KL göras så att lagtexten hänvisar till den nya lagen om bostadsbidrag i stället för till de upphävda förordningarna.

Ändringar i 19 § KL har också föreslagits genom dels proposition (1987/88:176) om äldreomsorgen inför 90-talet, dels proposition (1988/89:3) om bidrag vid adoption av utländska barn. Förslagen bör samordnas under beredningen i riksdagen.

Starta-egget-bidrag

Jag vill även redovisa vad riksskatteverket, RSV, anfört i fråga om beskattningen av s. k. starta-egget-bidrag, dvs. stöd till arbetslösa eller unga som startar egen rörelse. Riksdagen beslöt (rskr. 1985/86:332) att ge regeringen tillkänna vad skatteutskottet uttalat med anledning av motionen Sk 347 beträffande starta-egget-bidrag (SkU 40). Med anledning härav har regeringen genom beslut den 6 november 1986 uppdragit åt RSV att i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, undersöka om det finns brister i informationen om vad som gäller vid beskattningen vid utbetalningen av starta-egget-bidrag samt, om det finns brister, vidta åtgärder för att förbättra informationen.

RSV har i yttrande den 23 mars 1988 anfört följande.

Den skattemässiga karaktären och behandlingen av de aktuella bidragen är klar. Bidragen utgör enligt p. 12 anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen inkomst av tjänst oberoende av den av bidragsmottagaren bedrivna rörelsen. Den skattemässiga behandlingen av bidragen understryks dessutom genom den skyldighet som åligger utbetalaren, länsarbetsnämnderna

resp. kommunerna, att lämna kontrolluppgift enligt 37 § 1 mom. taxeringslagen. Någon tveksamhet rörande den taxeringsmässiga bedömningen torde mot denna bakgrund knappast råda. Även det begränsade antalet kontrolluppgiftslämnare torde ytterligare minska den eventuella risk för att felaktigheter skall kunna uppstå.

Den information som den bidragsbetalande myndigheten lämnar bidragsmottagarna initialt med avseende på bidragens skattemässiga karaktär är relativt knapphändig. Av en liten folder som ligger på arbetsförmedlingarna och som i första hand vänder sig till arbetslösa som ansöker om bidraget framgår bl. a. att "pengarna betalas ut i efterskott varje månad och är skattepliktiga". Därutöver kan nämnas att den utbetalande myndigheten i samband med utbetalningen av bidragen har instruktion att dra preliminär skatt såvida inte mottagaren kan visa upp B-skattededel. Däri ligger således en tydlig information till bidragsmottagarna om att bidraget är skattepliktigt. Arbetsmarknadsstyrelsen avser dock att ytterligare påpeka behovet av att frågan om skatteplikten för bidragen tas upp vid de personliga kontakterna den betalande myndigheten har med bidragsmottagarna.

Vad därefter gäller den information som skatteförvaltningen lämnar de skattskyldiga mottagarna av bidragen får denna i och för sig också anses vara begränsad. I den årliga broschyren Deklarationsupplysningar för löntagare, anges dels att "bidrag till ungdomar som istället för arbete i ungdomslag startar egen rörelse är skattepliktig inkomst av tjänst" dels också att "bidrag från länsarbetsnämnd till arbetslös som startar egen rörelse är skattepliktig inkomst av tjänst". I de övriga broschyrerna som kommer ut i samband med deklaration, Dags att deklarerera respektive Skatteupplysningar för rörelse, jordbruk samt hyreshus saknas denna information.

Det mesta av den information som RSV och skatteförvaltningen lämnar i form av broschyrer o. d. är i första hand avsett som en allmän information om våra beskattningsregler främst med avsikt att utgöra ett stöd i samband med deklaraionsupprättande. Det ligger i sakens natur att den information i första hand då måste behandla mer frekventa företeelser som har betydelse i skattesammanhang. Antalet mottagare av starta-eget-bidrag utgör i runda tal drygt 2000 per år dvs. genomsnittligt ca 100 per län. Att i deklaraionsupplysningar föra in ytterligare upplysningar om vad som specifikt gäller den skattemässiga behandlingen av starta-eget-bidragen synes mot den angivna bakgrunden vara tveksamt.

Vid de överläggningar mellan RSV och AMS som detta ärende föranlett har överenskommelse nåtts om att framdeles upprätthålla visst samarbete vid framtagande av broschyrer, informationsmaterial och även utbildningsmaterial som riktar sig till blivande bidragsmottagare. På så vis bör, såväl informationen om vad som gäller vid beskattningen av de olika starta-eget-bidragen som bidragsmottagarnas allmänna förutsättningar att som egna företagare klara av sin redovisning av skatter och avgifter m. m. förbättras i icke obetydlig grad.

Jag anser att regeringen inte behöver vidta någon åtgärd i denna fråga.

Mitt förslag: Uttaget av preliminär B-skatt skall som regel fortfarande motsvara 120 % av den slutliga skatten året före inkomståret. Om den slutliga skatten understiger den preliminära B-skatt som för samma inkomstår har debiterats enligt bestämmelserna i 13 § uppbördslagen (UBL), skall preliminär B-skatt tas ut med belopp som svarar mot 110 % av den slutliga skatten. Preliminär B-skatt får dock inte fastställas till lägre belopp än som svarar mot den preliminära B-skatt som senast fastställts för året före inkomståret.

RSV:s förslag: För fysiska personer och dödsbon skall preliminär B-skatt utgå med 110 % av den slutliga skatt, som påförts den skattskyldige året före inkomståret, eller – om detta belopp är högre – den senast fastställda B-skatten året före inkomståret. För juridiska personer utom dödsbon skall preliminär B-skatt utgå med 120 % av den slutliga skatt, som påförts den skattskyldige året före inkomståret, eller – om detta belopp är högre – den senast fastställda B-skatten året före inkomståret.

Den som betalar preliminär B-skatt skall vara skyldig att vid viss inkomstökning lämna preliminär självdeklaration under inkomståret.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks i allmänhet i den del det gäller debitering av B-skatt. En del instanser anser emellertid att vissa bestämda grupper skattskyldiga skall undantas från schablonmässig uppräknig av B-skatten eller att det rent av kan sättas i fråga om någon uppräknig över huvud taget skall förekomma.

Näringslivets representanter menar att införandet av en skyldighet att avge preliminär deklaration under inkomståret vore att ställa orimliga och orealistiska krav på näringsidkarna.

Bakgrunden till mitt förslag: Preliminär B-skatt betalas huvudsakligen av skattskyldiga som driver näringsverksamhet. Till denna grupp hör juridiska personer och fysiska personer som driver rörelse. Även jordbrukarna hör dit. Skatten skall betalas enligt en preliminär debitering och avse inkomst från samtliga förvärvskällor.

Enligt den huvudregel i 13 § UBL som gällde före uppbördsåret 1983/84 skulle skatten utgå med belopp som svarade mot den slutliga skatt som hade påförts den skattskyldige året före inkomståret.

Den nämnda huvudregeln ändrades fr. o. m. uppbördsåret 1983/84 för att råda bot på det missförhållandet att den preliminära skatten i stor utsträckning understeg den slutliga. Numera skall preliminär B-skatt utgå med 120 % av den slutliga skatten året före inkomståret. Schablonberäkningen innebär alltså att B-skatten för det aktuella inkomståret blir 20 % större än skatten för den inkomst den skattskyldige haft två år tidigare.

Det bör tilläggas att vid tillämpning av huvudregeln räknas vissa skatter och avgifter som är mindre frekventa bort från den slutliga skatten. Vidare kan preliminär B-skatt under vissa förutsättningar i stället debiteras med ledning av en preliminär självdeklaration (preliminär taxering).

Ett konstaterat fortsatt underuttag ledde som nämnts till att RSV fick regeringens uppdrag att utreda vissa frågor om skatteuppbörden. En ytterligare grund för uppdraget var att det samtidigt kunde antas att schablonregeln för många lett till ett överuttag. Utredningen skulle sålunda syfta till att skapa en ordning som medför en bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

I sin utredning har RSV gjort en kartläggning av de faktiska förhållandena i huvudsak för taxeringsåren 1984–1986. En närmare statistisk undersökning har därvid gjorts beträffande taxeringsåret 1986.

Sammantaget visar kartläggningen att uttaget av preliminär B-skatt fortsatt att vara lägre än motsvarande slutliga skatt. Den slutliga skatten för taxeringsåren 1985 och 1986 har sålunda överstigit den debiterade preliminära B-skatten med ca 8,1 resp. 10,2 miljarder kr. Underuttaget kan emellertid inte hänföras enbart till schablonregeln. I ett stort antal fall har den definitiva debiteringen av preliminär skatt nämligen inte grundats på den regeln utan på preliminära självdeklarationer eller på ansökningar om jämkning av den preliminära skatten. Även om man bortser från dessa senare faktorer skulle emellertid ett underuttag ha uppkommit. Detta skulle dock i så fall ha varit betydligt mindre, närmare bestämt 3,7 resp. 2,5 miljarder kr. Det kan också noteras att det preliminära uttaget av B-skatt inte något av taxeringsåren 1985–1987 översteg föregående års slutliga skatt, vilket det självfallet skulle ha gjort om uppräkningsregeln hade tillämpats fullt ut.

Numera tillgängliga uppgifter för taxeringsåret 1987 – uppgifter som alltså inte ingår i det av RSV redovisade underlaget – pekar i samma riktning. För det året var det totala underuttaget av preliminär B-skatt inte mindre än 17,4 miljarder kr. Detta innebär att den preliminära skatten endast motsvarade 61 % av den slutliga.

I det statistiska materialet avseende taxeringsåret 1986 redovisar RSV separata uppgifter också för olika kategorier B-skattebetalare. För både fysiska personer och juridiska personer är det fråga om ett underuttag. För de juridiska personerna gäller detta generellt trots att en förhållandevis stor del av underuttaget kan hänföras till ett fåtal större aktiebolag. Undersökningen visar t. ex. att tio bolag svarade för drygt 11 % av underuttaget för samtliga juridiska personer.

B-skattebetalarna har vidare indelats i olika grupper beroende på det inkomstslag som i det enskilda fallet varit den huvudsakliga inkomstkällan. De tre största grupperna bland de fysiska personerna är de som har högsta inkomst av rörelse, jordbruksfastighet eller tjänst.

För ca 56 % av dem med högsta inkomst av rörelse och ca 77 % av dem med högsta inkomst av jordbruksfastighet uppkom en avvikelse mellan preliminär och slutlig skatt om högst 10 000 kr. Vidare uppkom för ca 20 resp. 13 % ett underuttag om 10 000–25 000 kr, medan ett överuttag i motsvarande storleksordning endast förekom för 6 resp. 4 %. De nu angivna procenttalen återger emellertid inte på ett riktigt sätt det som här är av intress. De baseras nämligen många gånger på vad den preliminära skatten bestämts till på grundval av ansökningar om jämkning, något som gäller i omkring 20 % av fallen. Men även om man bortser från jämnings-

fallen visar materialet att en tillämpning av schablonregeln skulle ha gett en för låg debitering av preliminär skatt för huvuddelen av de skattskyldiga.

Förhållandet är något annat för den återstående stora gruppen B-skattebetalande fysiska personer. Gruppen består av personer vars huvudsakliga inkomster kommer från inkomstslaget tjänst. Även inom denna grupp är dock skatteuttaget för lågt för de allra flesta. Bortser man emellertid också här från jämningsfallen skulle schablonregeln normalt ha gett ett för högt uttag.

Skälen för mitt förslag: Av vad som nyss sagts framgår att underuttaget av främst preliminär B-skatt fortsatt att vara betydande för både fysiska och juridiska personer. Stora skillnader mellan preliminär B-skatt och slutlig skatt föreligger dock för endast ett ganska litet antal skattskyldiga. Även om ett underuttag kan konstateras föreligga också för huvuddelen av såväl de fysiska som juridiska personerna är underuttaget i det enskilda fallet normalt förhållandevis litet. Det kan därför sägas att nuvarande schablonregel i 13 § UBL i allmänhet leder till en tämligen god överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt.

Med hänsyn härtill talar det statistiska materialet inte för en generell ändring av reglerna om uttag av preliminär B-skatt. Det talar inte heller för den av RSV föreslagna sänkningen från 120 till 110 % för fysiska personer och dödsbon.

Komplettering av schablonregeln

I de fall stora skillnader föreligger mellan preliminär och slutlig skatt finns det däremot anledning att söka kompletteringar till nuvarande schablonregel för att motverka både överuttag och underuttag.

Vad gäller överuttag riktas intresset framför allt mot vissa grupper skattskyldiga. För dessa skulle ett lägre B-skatteuttag än enligt huvudregeln kunna komma i fråga genom att de fick omfattas av den ny regel om ett annat uppräkningsförfarande. Detta kunde vara motiverat för bl. a. B-skattebetalare vars huvudsakliga inkomster hör till inkomstslaget tjänst, eftersom dessa, som tidigare nämnts, ofta påförs B-skatt med för höga belopp. Förhållandet är likartat för en del andra mindre grupper och kan också vara det för en stor del av jordbrukarna. Beträffande de sistnämnda bör tilläggas att många av dem – enligt vad RSV uppgett – fått en lägre debitering av preliminär skatt genom att den lokala skattemyndigheten undantagit dem från uppräknings enligt huvudregeln eller genom att debiteringen grundats på en preliminär självdeklaration. Även i fråga om pensionärer och dödsbon tillämpas ofta en annan beräkningsgrund än som följer av huvudregeln.

Förfarandet att använda en annan beräkningsgrund har stöd i UBL och har den fördelen att man på ett smidigt sätt kan differentiera B-skatteuttaget på grundval av t. ex. den inkomstutveckling som förväntas inom en speciell bransch. En lika välgrundad avvägning kan av naturliga skäl inte göras om endast någon eller några fasta schablonregler måste tillämpas.

Den möjlighet som nu finns att frånga huvudregeln bör enligt min mening alltså finnas kvar. Jag vill emellertid framhålla att möjligheten bör utnyttjas med omdöme och självfallet syfta till att i det enskilda fallet få till stånd ett B-skatteuttag som så nära som möjligt kommer att överensstämma med den slutliga skatten. Det bör därför bara undantagsvis vara fråga om att allmänt använda en särskild beräkningsgrund för större grupper skattskyldiga.

Med hänsyn inte minst till vad jag nu sagt om möjligheterna att frånga huvudregeln vill jag för närvarande inte förorda att det för någon viss grupp skattskyldiga i UBL bestäms ett lägre B-skatteuttag än som följer av huvudregeln. Däremot bör man som jag antytt kunna differentiera B-skatteuttaget genom att i UBL införa en mera generell, kompletterande bestämmelse som tar sikte på skattskyldiga vars faktiska inkomstutveckling regelmässigt inte svarar mot den som dagens regler förutsätter.

Ett alternativt sätt kan då vara att — med förebild från RSV:s förslag — bestämma att uppräknigen av B-skatten i vissa fall skall begränsas till att motsvara 110 % av den slutliga skatten. Ett sådant lägre B-skatteuttag bör kunna föreskrivas för de enskilda fall där det visat sig att debiteringen av B-skatt enligt 13 § UBL — normalt med tillämpning av schablonregeln om 120 % — lett till ett överuttag. Liksom vad gäller nuvarande schablonregel bör en sådan regel hänföra sig till det kända utfallet av skattedebiteringarna, dvs. på utfallet för inkomståret två år före det år för vilket debitering av B-skatt är aktuellt. Regeln kan tillämpas också på juridiska personer.

En kompletterande bestämmelse i UBL av nu beskrivet innehåll innebär således att uttagsnivån sänks till 110 % men — till skillnad från RSV:s förslag — begränsas till fall då nuvarande regler ger ett för högt uttag. Det bör leda till en bättre avvägning av B-skatteuttaget för det helt övervägande antalet skattskyldiga. Detta bör i sin tur medföra en minskning av jämkningsansökningarna. Jag föreslår därför att det i 13 § UBL tas in en kompletterande bestämmelse i enlighet med vad jag nu sagt.

Spärregel

För att motverka underuttag av preliminär B-skatt har RSV föreslagit en spärregel som innebär att B-skatt inte skall debiteras med lägre belopp än som motsvarar den faktiska debiteringen för närmast föregående år. För närvarande bestäms B-skatten ju enbart med utgångspunkt från inkomster för ett år som ligger två år före det aktuella inkomståret. Hänsyn tas alltså nu inte till inkomster från det mellanliggande året. Detta medför många gånger att B-skatteuttaget blir förhållandevis lågt. Med den av RSV föreslagna spärregeln förhindrar man att en tillfällig nedgång av en annars tämligen jämn inkomstökning över åren leder till en omotiverat låg skattedebitering ett senare år. Förslaget har tillstyrkts av flertalet remissinstanser och jag anser också själv att en sådan regel bör införas.

Preliminär självdeklaration

I det här sammanhanget bör också nämnas att RSV har lagt fram ytterligare ett förslag för att förbättra B-skatteuppbörden. Den som har att betala

B-skatt skall vara skyldig att under inkomståret lämna in en preliminär självdeklaration om han får kännedom om att hans inkomst kan beräknas komma att överstiga den inkomst som legat till grund för debiterad preliminär skatt för inkomståret med minst 25 %, dock minst 10 000 kr. En preliminär självdeklaration skall då lämnas senast två veckor efter det att den skattskyldige fått kännedom om inkomstökningen.

Även för egen del bedömer jag i och för sig att införandet av en sådan skyldighet borde förbättra uppbördens. Förslaget ligger också i linje med principerna för preliminärskattesystemet att preliminär skatt skall betalas i anslutning till att inkomsterna flyter in.

Det kan emellertid riktas betydande invändningar mot förslaget. En hänger samman med att en sådan skyldighet bör förenas med någon form av sanktion eller påtryckningsmedel som ger eftertryck åt skyldigheten. Vidare kan det finnas behov av att ge skattemyndigheterna kontrollmöjligheter under löpande inkomståret. RSV har också pekat på möjliga sätt att uppnå detta. Ett sätt skulle vara att påföra en avgift i de fall deklaration inte lämnats trots att den skattskyldige kunnat förutse inkomsthöjningen. För egen del ställer jag mig tveksam till ett sådant avgiftssystem. Mera tilltalande skulle det enligt min mening i stället vara att bygga ett avgiftssystem praktiskt taget enbart på kreditsynpunkter. RSV:s förslag väcker sålunda flera frågor som det enligt min mening är för tidigt att ta en bestämd ställning till. Jag är således inte beredd att nu förorda att man inför en skyldighet att under inkomståret lämna en preliminär självdeklaration. Inte heller anser jag att någon annan förändring av bestämmelserna beträffande preliminär självdeklaration bör göras i detta sammanhang.

7 Avgift på fyllnadsinbetalningar

Mitt förslag: På fyllnadsinbetalningar av preliminär skatt som görs under tiden den 19 januari – 30 april året efter inkomståret skall kvarskatteavgift tas ut med 2 %. Vid bestämmande av underlaget för beräkning av den nya avgiften skall ett belopp på 20 000 kr. räknas av. Den nuvarande avgiften på fyllnadsinbetalningar som görs mellan den 1 maj och den 30 juni året efter inkomståret, bl. a. om anstånd getts med självdeklarationen, höjs från 2 till 4 % på den del som överstiger 20 000 kr.

På belopp som betalas efter den 30 april – eller i vissa fall den 30 juni – skall kvarskatteavgift utgå med 10 % oavsett beloppets storlek.

RSV:s förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt. En olikhet är att RSV föreslår att det belopp som skall räknas av från avgiftsunderlaget innan den tvåprocentiga avgiften beräknas skall vara 10 000 kr. Vidare föreslås att kvarskatteavgift som understiger 100 kr. inte skall tas ut. RSV föreslår dessutom att den nuvarande särbestämmelsen beträffande fyllnadsinbetalningar som görs mellan den 1 maj och den 30 juni upphävs.

Remissinstanserna: Förslaget om avgift på fyllnadsinbetalningar tillstyrks eller lämnas i allt väsentligt utan erinran av en del instanser, främst myndigheter. Flertalet av remissinstanserna, särskilt företrädarna för näringslivet, avstyrker dock förslaget. Det förs bl. a. fram att det för näringsidkare är näst intill omöjligt att fastställa inkomstnivån redan den 18 januari året efter inkomståret och att ett generellt avgiftssystem även skulle drabba den stora andelen lojala skattebetalare. Skulle ett sanktions-system ändå införas bör övervägas om inte det föreslagna fribeloppet om 10 000 kr. vid påförande av avgift bör höjas. Från något håll hävdas att den föreslagna nivån på avgiften är orimligt hög. Kritik riktas också mot att höja den nuvarande kvarskatteavgiften från 8 till 10 % för belopp understigande 5 000 kr.

Skälen för mitt förslag: En konsekvens av att systemet med preliminär B-skatt leder till ett underuttag är att återstående skattebelopp, som betalas genom fyllnadsinbetalningar eller i form av kvarstående skatt, är stora. Fyllnadsinbetalningarna avseende preliminär B-skatt uppgick för taxeringsåren 1984–1986 till ca 8, 9 resp. 11 miljarder kr. för att taxeringsåret 1987 vara uppe i närmare 18 miljarder kr.

Även fyllnadsinbetalningarna avseende preliminär A-skatt är betydande. I normalfallet är emellertid en fyllnadsinbetalning från en person som betalar preliminär A-skatt avsevärt lägre än från ett aktiebolag eller någon annan som betalar preliminär B-skatt. Det är också främst från de sistnämnda som fyllnadsinbetalningarna har ökat.

En grundtanke i vårt uppördssystem är som tidigare sagts att preliminär skatt skall betalas med belopp som så nära som möjligt kan antas motsvara den slutliga skatten. En annan är att den preliminära skatten skall betalas i nära anslutning till att inkomsten upp bärs. Dessa grundtankar innebär att en preliminär skatt som nära stämmer överens med den slutliga skatten skall betalas redan under uppördsåret.

Enligt nuvarande ordning kan den som har betalat en för låg preliminär skatt betala in ytterligare skatt senast den 30 april året efter inkomståret utan att vidkännas någon kostnad för den kredit han har åtnjutit. Betalas skatten däremot efter detta datum skall normalt också kvarskatteavgift betalas. Reglerna om kvarskatteavgift medverkar sålunda inte till att betalningen av den preliminära skatten sker under uppördsåret. Reglerna uppmuntrar i stället den som själv kan påverka storleken av preliminärskattebetalningarna, i första hand den som har att betala preliminär B-skatt, att betala en stor del av den preliminära skatten först i slutet av april året efter inkomståret. Detta kan givetvis inte anses vara rättvist i förhållande till dem som har att betala A-skatt och därför har små möjligheter att påverka storleken av den skatt som betalas under uppördsåret. Senareläggningen av skatteinbetalningarna leder också i många fall till betalningssvårigheter och i vissa fall även till restföring och konkurs.

De förslag om kompletterande regler för uttag av preliminär B-skatt som jag redan lagt fram är inte tillräckliga för att minska fyllnadsinbetalningarna till en godtagbar nivå. Enligt min mening kan man inte heller räkna med att en förbättrad uppföljning av uppörden, eventuellt förenad med

utökade kontrollmöjligheter, leder till att den preliminära skatten i allt väsentligt betalas redan under uppbördsåret. Skattemyndigheterna kommer alltid att ha mycket svårt att före eller under uppbördsåret rätt förutse storleken av intäkter, kostnader och möjliga bokslutsdispositioner för de skattskyldiga. Man måste därför även fortsättningsvis räkna med att den debiterade B-skatten men också den A-skatt som betalas genom skatteavdrag i många fall kommer att vara avsevärt lägre än den slutliga skatten. Den skattskyldige själv är den ende som kan förväntas kunna i förväg beräkna sin slutliga skatt på ett riktigt sätt. Det bör därför införas en ordning som ger den skattskyldige ekonomiskt incitament att sträva efter att betala hela sin preliminära skatt under uppbördsåret. En sådan ordning åstadkoms genom den av RSV föreslagna avgiften på preliminär skatt som betalas efter det sista uppbördstillfället, dvs. den 18 januari året efter inkomståret.

Fyllnadsinbetalningar 19 januari – 30 april

En helt ny avgiftsform bör av administrativa skäl inte föras in. Det nuvarande systemet med kvarskatteavgift bör i stället byggas ut och omfatta också betalningar som sker mellan den 18 januari och den 30 april året efter inkomståret. Avgiftens storlek bör bestämmas med hänsyn till den skattecredit som den skattskyldige får om han väntar med betalningen till den 30 april, alltså under ca 3,5 månader. Hänsyn måste också tas till att kvarskatteavgiften inte är avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Jag anser att en avgift på 2 %, som RSV föreslagit, är väl avvägd.

Enligt nuvarande regler skall kvarskatteavgiften utgå med 8 % på belopp som uppgår till högst 5 000 kr. och i annat fall med 10 %. Med hänsyn till den vikt jag lägger vid att den preliminära skatten betalas i anslutning till att inkomsten uppbärs anser jag att det inte längre bör vara en lägre avgift på de belopp som uppgår till högst 5 000 kr. På varje belopp som inte betalats senast den 30 april eller i vissa fall den 30 juni bör kvarskatteavgiften utgå efter ett och samma procenttal. Det bör vara det procenttal som nu gäller för belopp överstigande 5 000 kr., alltså 10 %. Mitt förslag i den här dalen ligger i linje med mina övriga förslag och syftar också till en snabbare och säkrare uppbörd av den preliminära skatten.

Flera remissinstanser har påpekat, att många skattskyldiga kan ha svårigheter att räkna ut sin slutliga skatt redan den 18 januari året efter inkomståret, eftersom självdeklarationen i regel ännu inte har upprättats vid denna tidpunkt. Jag delar uppfattningen att man bör ta hänsyn till de svårigheter som inte sällan finns för en skattskyldig att redan den 18 januari exakt beräkna sin slutliga skatt. Det bör därför finnas utrymme för vissa uppskattningar och till och med rena felräkningar utan att den tvåprocentiga avgiften påförs. Inför man ett tillräckligt stort fribelopp på vilket någon avgift inte skall tas ut så ges de skattskyldiga också ett skäligt utrymme för uppskattningar och felräkningar. RSV har föreslagit ett fribelopp på 10 000 kr. Själv anser jag att fribeloppet bör bestämmas till 20 000 kr.

En del remissinstanser har gjort gällande, att stora grupper som inte har

illojala avsikter kan känna sig orättvist behandlade om de påförs en kvarskatteavgift av den här storleken på fyllnadsinbetalningar. Jag vill därför understryka, att avgiften inte är någon slags sanktion, utan en kostnad för den kredit som lämnas. Kredit på mindre än 20 000 kr. förblir kostnadsfri, liksom kredit som staten lämnar fram till den 18 januari. Dessutom är den föreslagna avgiften inte högre än att den i ett marginalskatteläge om 50% motsvarar en årlig ränta på ungefär 14% om man räknar med en kredittid på 3,5 månader.

Fyllnadsinbetalningar 1 maj–30 juni

I vissa fall är det medgivet att göra fyllnadsinbetalning så sent som den 30 juni året efter inkomståret (27 § 4 mom. UBL). Den kredit på ytterligare två månader som då ges har ansetts vara värd en avgift på 2% och kvarskatteavgift på sådana fyllnadsinbetalningar tas för närvarande ut efter denna procentsats.

Bestämmelsen infördes därför att antalet anståndsberättigade hade ökat genom att revisionsbyråer m. fl. hade fått möjlighet att successivt avlämna klienternas deklARATIONER under tiden den 1 april–31 maj. De svårigheter det kan möta att beräkna skatten innan deklARATIONEN har upprättats hade därför kommit att beröra ett större antal skattskyldiga än tidigare och ställde till problem för byråerna i deras planering av deklARATIONARBETET.

RSV har föreslagit, att avgift skall utgå med tio procent på samtliga belopp som är obetalda den 30 april, med andra ord att möjligheten att göra fyllnadsinbetalning mot en lägre avgift mellan den 30 april och den 30 juni slopas.

För egen del anser jag att det fortfarande finns ett behov av en regel som den nu aktuella. För dem som befinner sig i den situation som nämns i 27 § 4 mom. skulle det, med RSV:s förslag, inte finnas något skäl att inbetala ytterligare skatt efter den 30 april, utan man måste räkna med att resterande belopp i stället skulle betalas i form av kvarstående skatt, alltså en förskjutning av betalningen från den 30 juni året efter inkomståret till den 18 april året därpå. Jag anser därför inte att denna specialregel bör slopas. Den kredit på ytterligare två månader som lämnas bör dock inte vara helt gratis, vilket skulle bli fallet om avgiften även i fortsättningen skulle vara 2%. Konsekvensen av att jag nu föreslår en avgift på 2% för tiden 18 januari–30 april är att avgiften på fyllnadsinbetalningar enligt 27 § 4 mom. bör utgå med ytterligare 2% i den mån fyllnadsinbetalningen överstiger fribeloppet på 20 000 kr. En sådan ordning föreslås.

Beloppsgräns för uttag av avgift, m. m.

I dag påförs inte kvarskatteavgift som understiger 50 kr. Det belopp, som avgiften skall beräknas på, rundas av till närmast lägre hundratal kr. Detta innebär att den skattskyldige kan ha en kvarstående skatt på upp till 699 kr. utan att avgift påförs. RSV har föreslagit att beloppsgränsen 50 kr. i fortsättningen skall vara 100 kr. För egen del kan jag emellertid inte se att man genom en sådan höjning skulle uppnå några nämnvärda administrati-

va fördelar eller andra förenklingar. Jag anser därför att nuvarande beloppsgräns bör behållas. Att den sammantagna effekten av en oförändrad beloppsgräns och mina förslag i övrigt blir att avgift kommer att tas ut så snart den kvarstående skatten överstiger 499 kr. föranleder alltså inte en annan bedömning.

I samband med att en avgift övervägs på fyllnadsinbetalningar måste även vissa redaktionella justeringar göras i bestämmelserna om ö-skatteränta. Till denna fråga återkommer jag i författningskommentarerna till de föreslagna ändringarna i 69 § UBL. Jag vill dock redan här nämna att när en avgift på fyllnadsinbetalningar införs kan det uppstå situationer i vilka det skall påföras både en tvåprocentig kvarskatteavgift och ö-skatteränta. Detta kan bli fallet om en skattskyldig, vars slutliga skatt överstiger den preliminära skatt som har betalats t. o. m. den 18 januari, senast den 30 april har betalat in preliminär skatt som överstiger den slutliga skatten. I sådana fall bör naturligtvis en kvittning ske så att endast kvarskatteavgift eller ö-skatteränta påförs.

Enligt nuvarande ordning kan kvarskatteavgift som har påförts med 8 eller 10% sättas ned av länsskattemyndigheten till 5% om skillnaden mellan den slutliga och den preliminära skatten beror på förhållande som den skattskyldige inte har kunnat råda över. Nedsättning kan däremot inte ske av sådan avgift som enligt nuvarande regler skall beräknas efter 2%. Enligt min mening finns inte heller något behov av att kunna nedsätta den tvåprocentiga kvarskatteavgift som jag har föreslagit nu.

Ikraftträdande

De nya bestämmelserna om debitering av preliminär B-skatt bör tillämpas redan vid den debitering som skall göras för inkomståret 1989.

Även de föreslagna ändringarna om kvarskatteavgift bör tillämpas så snart som möjligt. De skulle kunna tillämpas vid debiteringen av slutlig skatt avseende taxeringsåret 1989 och därmed påverka de fyllnadsinbetalningar som görs våren 1989. Ändringarna skulle således få konsekvenser redan fr. o. m. den 19 januari nästa år, eftersom den tvåprocentiga avgiften skall beräknas på belopp som betalas efter den 18 januari taxeringsåret. Av praktiska skäl bör emellertid de nya bestämmelserna inte gälla fullt ut redan då. Alltför kort tid står nämligen till buds för att man dessförinnan på ett tillfredsställande sätt skall kunna informera alla skattskyldiga som skulle beröras av den tvåprocentiga avgiften. Däremot är det enligt vad RSV har uppgett inte så svårt att nå ut med godtagbar information till juridiska personer. Till detta kommer att juridiska personer torde komma att stå för större delen av fyllnadsinbetalningarna också under år 1989. Med hänsyn härtill anser jag att de nya bestämmelserna om kvarskatteavgift bör tillämpas för år 1989 enbart i fråga om aktiebolag och andra juridiska personer, dock inte dödsbon. För fysiska personer och dödsbon bör de nya bestämmelserna gälla första gången vid debiteringen år 1990.

8 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
2. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
3. lag om ändring i uppbördslagen (1953:272),
4. lag om ändring i lagen (1988:889) om ändring i taxeringslagen (1956:623),
5. lag om ändring i lagen (1988:883) om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension.

Förslaget under punkt 5 har upprättats i samråd med chefen för socialdepartementet.

Förslaget under punkt 3 har varit föremål för lagrådets granskning. I fråga om förslagen under punkterna 1, 2, 4 och 5 anser jag, med hänsyn till förslagens beskaffenhet, att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

9 Författningskommentarer till förslaget om ändring i uppbördslagen

13 § 1 och 2 mom.

Paragrafen har delats in i två moment. Bestämmelserna i 1 mom. har ändrats också i sak.

Det nya första momentet innehåller, förutom de bestämmelser som nu finns i 13 § första stycket, en regel om alternativ schablondebitering av preliminär B-skatt i fall där den senast fastställda slutliga skatten, dvs. den slutliga skatten för inkomståret två år tidigare, understiger den preliminära B-skatt som för samma inkomstår har debiterats enligt bestämmelserna i denna paragraf. Att den slutliga skatten skall jämföras med nu nämnd preliminär skatt innebär att hänsyn inte skall tas till eventuella jämkningar enligt 45 § 1 mom. I nu avsedda fall skall preliminär B-skatt fastställas till 110% av den senast fastställda slutliga skatten.

Enligt det nya andra stycket i momentet får schablondebitering dock inte medföra att preliminär B-skatt fastställs till lägre belopp än som motsvarar den preliminära B-skatt som senast fastställts för året före inkomståret.

I syfte att få lagtexten mer lättillgänglig har momentet fått den av lagrådet förordade lydelsen. Med "den ursprungligen debiterade B-skatten" avses den B-skatt som debiterats för det år som den slutliga skatten hänförs till.

Ändringarna av bestämmelserna i 2 mom. är endast redaktionella. I momentet har samlats de bestämmelser som gäller debitering av preliminär B-skatt med ledning av preliminär taxering.

14 §

Paragrafen upphävs.

I sitt yttrande över lagförslaget har lagrådet förordat att paragrafen upphävs. Jag ansluter mig till lagrådets ställningstagande.

27 § 3 mom.

I detta moment finns förslag om en kvarskatteavgift på egna inbetalningar av preliminär skatt under tiden 19 januari – 30 april året efter inkomståret. Fribeloppet 20 000 kr. innebär att de allra flesta A-skattebetalare, och även B-skattebetalare som är fysiska personer, inte kommer att påföras någon tvåprocentig kvarskatteavgift.

I första meningen i andra stycket har en bestämmelse tagits in om att kvittning mellan kvarskatteavgift och ö-skatteränta skall ske så att kvarskatteavgift skall påföras endast om nettot härav uppgår till minst 50 kr.

4 mom.

Avgiften på fyllnadsinbetalningar gjorda 1 maj – 30 juni höjs så att skillnaden i förhållande till tidigare verkställda fyllnadsinbetalningar kvarstår.

69 § 1 mom.

Nuvarande hänvisning till bestämmelserna i 27 § 3 mom. andra och tredje styckena har tagits bort eftersom 27 § har skrivits om. Tillämpliga bestämmelser i 27 § har i stället skrivits in i föreliggande moment.

I sjätte stycket i momentet anges att i förekommande fall kvittning skall ske mellan ö-skatteränta och kvarskatteavgift i likhet med vad som sagts i kommentarerna till 27 § 3 mom.

85 § 2 mom.

Nedsättning enligt detta moment bör komma i fråga endast när kvarskatteavgift beräknats efter 10%. Andra stycket har utformats i enlighet med detta.

Övergångsbestämmelserna

Punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna innebär att de nya bestämmelserna om debitering av preliminär B-skatt skall tillämpas redan på preliminär skatt för inkomståret 1989.

De nya bestämmelserna om kvarskatteavgift skall enligt punkt 3 börja tillämpas vid skilda tillfällen. För skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall reglerna gälla först vid 1990 års debitering av slutlig skatt. Av hänvisningen till det nämnda lagrummet följer att detta gäller för fysiska personer och dödsbon, dock inte dödsbon som beskattas som utländska juridiska personer. För andra skattskyldiga skall bestämmelserna tillämpas redan vid 1989 års debitering av slutlig skatt.

10 Hemställan

Prop. 1988/89:46

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen.

11 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

13 §

Preliminär B-skatt skall, om inte annat sägs *nedan* eller föranleds av särskilda omständigheter, utgå *med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt, som har påförts den skattskyldige året före inkomståret, till den del sistnämnda skatt avser annat än* utskiftningskatt, ersättningskatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning.

1 mom. Preliminär B-skatt skall, om inte annat sägs i *2 mom.* eller föranleds av särskilda omständigheter, utgå

1) *för skattskyldig som är fysisk person eller dödsbon med belopp motsvarande 110 procent av den slutliga skatt, som påförts denne året före inkomståret eller om detta är högre med belopp motsvarande den preliminära B-skatt som senast fastställts för året före inkomståret,*

2) *för skattskyldig som är annan juridisk person med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt, som – påförts denne året före inkomståret eller om detta är högre med belopp motsvarande den preliminära B-skatt som senast fastställts för året före inkomståret.*

Vid beräkning enligt det första stycket skall i den slutliga skatten inte ingå utskiftningskatt, ersättningskatt, skattetillägg, eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning.

Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn tagas till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.

Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret, men kan han antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt (preliminär taxering).

Preliminär B-skatt skall också beräknas med ledning av preliminär taxering, om det med sannolikhet kan antagas, att vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig el-

2 mom. Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret, men kan han antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt (preliminär taxering).

Preliminär B-skatt skall också beräknas med ledning av preliminär taxering, om det med sannolikhet kan antagas, att vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig el-

ler kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst *en femtedel* av sistnämnda inkomst, dock minst 2 000 kr.

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i *andra* eller *tredje* stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om ned-satt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknelig slutlig skatt.

ler kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst *25 procent* av sistnämnda inkomst, dock minst 10 000 kr.

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i *första* eller *andra* stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om ned-satt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknelig slutlig skatt.

17 §

1 mom. Skattskyldig, som har att betala preliminär B-skatt, skall utan anmaning avge preliminär självdeklaration:

1) om han inte har påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret;

2) om hans vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerade inkomst, såvitt senast den 1 december året före inkomståret kan bedömas, kommer att överstiga motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst *en femtedel* av sistnämnda inkomst, dock minst 2 000 kronor; *samt*

3) om han året före inkomståret har haft att betala preliminär A-skatt.

2) om hans vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerade inkomst, såvitt senast den 1 december året före inkomståret kan bedömas, kommer att överstiga motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst *25 procent* av sistnämnda inkomst, dock minst 10 000 kronor;

3) om han året före inkomståret har haft att betala preliminär A-skatt *eller haft preliminär B-skatt endast en del av året; samt*

4) *om han under inkomståret får kännedom om att den inkomst, som skall ligga till grund för taxering till statlig och kommunal inkomstskatt året efter inkomståret kan beräknas komma att överstiga den inkomst, som legat till grund för debiterad preliminär B-skatt för inkomståret med minst 25 procent av sistnämnda inkomst, dock minst 10 000 kr.*

18 §

Preliminär självdeklaration skall avfattas *å* blankett enligt formulär som riksskatteverket fastställer.

Preliminär självdeklaration skall avfattas *på* blankett enligt formulär som riksskatteverket fastställer.

Preliminär självdeklaration enligt 17 § 1 mom. skall avlämnas senast den 1 december under året näst före inkomståret eller, om den skattskyldige då *icke* ägde kännedom om att han kommer att för inkomståret taxeras för inkomst, senast fjorton dagar efter det han vunnit sådan kännedom.

Preliminär självdeklaration enligt 17 § 2 mom. skall avlämnas senast den 1 december året näst före inkomståret.

Preliminär självdeklaration enligt 17 § 1 mom. 1–3 skall avlämnas senast den 1 december under året näst före inkomståret eller, om den skattskyldige då *inte* ägde kännedom om att han kommer att för inkomståret taxeras för inkomst, senast fjorton dagar efter det han vunnit sådan kännedom.

Preliminär självdeklaration enligt 17 § 1 mom. 4 skall avlämnas senast fjorton dagar efter det den skattskyldige vunnit sådan kännedom.

Preliminär självdeklaration skall avlämnas till den lokala skattemyndighet, som har att debitera skatt enligt vad i 22 § sägs.

27 §

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som skall gottskrivas honom enligt 2 mom., skall den skattskyldige betala en avgift (kvarskatteavgift) med åtta procent av det överskjutande beloppet, om detta uppgår till högst femtusen kronor, och i annat fall med tio procent. Om särskild beräkning i vissa fall föreskrivs i 4 mom.

Avgiftsbelopp som understiger femtio kronor påförs ej. Vid bestämmande av procenttalet för avgiften och vid beräkning av avgiften gäller att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att i den preliminära skatten inte inräknas sådan preliminär skatt som avses i 2 mom. 3 och som har betalats efter den 30 april året efter inkomståret;

att det belopp, som avgiften skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt *summan* av den preliminära skatt, som skall gottskrivas honom enligt 2 mom. 1–2 samt sådan preliminär skatt som avses i 2 mom. 3 och som har betalats senast den 18 januari året efter inkomståret, skall den skattskyldige betala en kvarskatteavgift på det överskjutande beloppet.

Kvarskatteavgift utgår med två procent på det överskjutande beloppet till den del det har täckts av preliminär skatt enligt 2 mom. 3 som har betalats in senast den 30 april året efter inkomståret. Vid bestämmande av underlag för beräkning av avgiften avräknas ett belopp på 10 000 kronor.

Kvarskatteavgift utgår med tio procent på den del av det överskjutande beloppet som inte var betald senast den 30 april året efter inkomståret och som avser preliminär skatt enligt 2 mom 3.

Vid beräkning av kvarskatteavgiften gäller

att i den slutliga skatten inte räknas in skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att underlagen avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Om särskild beräkning av kvarskatteavgift i vissa fall föreskrivs i 4 mom.

Kvarskatteavgift som understiger 100 kr påföres inte.

Ändras debitering eller tillgodoräkning av preliminär skatt eller debiteras tillkommande skatt, görs ny beräkning av kvarskatteavgift. Avgiften bestäms därvid till belopp som skulle ha utgått, om beräkningen gjorts vid den årliga debiteringen av motsvarande slutliga skatt.

Bestämmelserna i denna lag om kvarstående och tillkommande skatt skall tillämpas på kvarskatteavgift om inte annat anges.

69 §

1 mom. Om preliminär skatt, som har *inbetalats* eller som, utan att så har skett, skall gottskrivas skattskyldig på grund av att arbetsgivaren gjort skatteavdrag, överstiger den slutliga skatten skall ränta (ö-skatte ränta) beräknas på det överskjutande beloppet. Vid räntebereäkningen gäller *bestämmelserna i 27 § 3 mom. andra och tredje styckena i tillämpliga delar.*

Ränta utgår för en beräknad tid av tolv månader. Har preliminär skatt, som avses i 27 § 2 mom. 3, betalats efter den 18 januari året efter inkomståret men senast den 30 april samma år, skall dock ränta på sådan skatt utgå för en tid av sex månader. *Öretal som uppkommer vid räntebereäkningen bortfaller.*

Ränta beräknas på den del av överskjutande belopp som inte överstiger 20 000 kronor enligt en räntesats som motsvarar halva det av riksbanken fastställda diskonto som gällde vid utgången av året före taxeringsåret och på övrig del enligt en räntesats som motsvarar fjärdedelen av diskontot.

Räntesatserna bestäms till procenttal med högst en decimal, som i förekommande fall avrundas uppåt.

1 mom. Om preliminär skatt, som har *betalts in* eller som, utan att så har skett, skall gottskrivas skattskyldig på grund av att arbetsgivaren gjort skatteavdrag, överstiger den slutliga skatten, skall ränta (ö-skatte ränta) beräknas på det överskjutande beloppet. Vid räntebereäkningen gäller

att i den slutliga skatten inte räknas in skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att i den preliminära skatten inte räknas in sådan preliminär skatt som avses i 27 § 2 mom. 3 och som har betalats efter den 30 april året efter inkomståret;

att det belopp som ränta skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Ränta utgår för en beräknad tid av tolv månader. Har preliminär skatt, som avses i 27 § 2 mom. 3, betalats efter den 18 januari året efter inkomståret men senast den 30 april samma år, skall dock ränta på sådan skatt utgå för en tid av sex månader.

Räntebelopp som understiger femtio kronor betalas inte ut. Öretal, som uppkommer vid ränteberäkningen bortfaller.

Ändras debitering eller tillgodoräkning av preliminär skatt eller debiteras tillkommande skatt, görs ny beräkning av ränta. Röntan bestäms därvid till belopp som skulle ha utgått, om beräkningen gjorts vid den årliga debiteringen av motsvarande slutliga skatt.

Bestämmelserna i denna lag om tillkommande skatt skall tillämpas på öskatteränta.

85 §

2 mom. Har skattskyldig påförts kvarskatteavgift och beror skillnaden mellan den slutliga och den preliminära skatten på förhållande, som den skattskyldige inte har kunnat råda över, får länskattemyndigheten i det län, där avgiften har påförts, efter ansökan av den skattskyldige besluta att avgiften skall utgå med *endast* fem procent.

Vid beslut om nedsättning enligt första stycket skall bortses från den del av avgiften som har beräknats efter två procent enligt 27 § 4 mom.

Ansökan skall ha kommit in till länskattemyndigheten före utgången av året efter det då avgiften påfördes.

2 mom. Har skattskyldig påförts kvarskatteavgift *med tio procent* och beror skillnaden mellan den slutliga och den preliminära skatten på förhållande, som den skattskyldige inte har kunnat råda över, får länskattemyndigheten i det län, där avgiften har påförts, efter ansökan av den skattskyldige besluta att avgiften skall utgå med fem procent.

Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953:272)

Härigenom föreskrivs i fråga om uppbördslagen (1953:272)¹

dels att 13 § skall delas in i moment, 1 och 2 mom., och ha följande lydelse,

dels att 14 §, 27 § 3 och 4 mom., 69 § 1 mom. samt 85 § 2 mom. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §²

Preliminär B-skatt, skall om inte annat sägs *nedan* eller föranleds av särskilda omständigheter, *utgå* med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt, som har påförts den skattskyldige året före inkomståret, *till den del sistnämnda skatt avser annat än* utskiftningsskatt, ersättningskatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning. Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn *tagas* till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.

1 mom. Preliminär B-skatt skall, om inte annat sägs *i 2 mom.* eller föranleds av särskilda omständigheter, *tas ut*

1) med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt, som har påförts den skattskyldige året före inkomståret, *eller,*

2) *om den slutliga skatt som har påförts den skattskyldige året före inkomståret understiger den preliminära B-skatt som för samma inkomstår har debiterats enligt denna paragraf, med 110 procent av den slutliga skatten.*

Preliminär B-skatt enligt första stycket 1 eller 2 får inte tas ut med lägre belopp än som motsvarar den preliminära B-skatt som har debiterats för året före inkomståret.

I den slutliga skatt som avses i första stycket skall inte inräknas utskiftningsskatt, ersättningskatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1965:623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning.

Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn *tas* till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.

¹ Lagen omtryckt 1972:75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:771.

² Senaste lydelse 1982:1209.

Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret, men kan han antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmogenhetsskatt (preliminär taxering).

Preliminär B-skatt skall också beräknas med ledning av preliminär taxering, om det med sannolikhet kan antagas, att vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst 2 000 kronor.

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i *andra* eller *tredje* stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om nedfatt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknad slutlig skatt.

Om så finnes påkallat med hänsyn till det konjunkturläge, som kan antagas komma att råda under inkomståret, äger regeringen förordna att preliminär B-skatt, som beräknas på sätt i 13 § *första stycket* sägs, skall för riket i dess helhet eller viss del därav eller för vissa kategorier skattskyldiga beräknas till viss del av där omnämnd slutlig skatt.

3 mom.⁴ Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som skall gottskrivas honom enligt 2 mom., skall den skattskyldige betala en avgift (kvarskatt- och avgift) med åtta procent av det överskjutandet beloppet, om detta

2 mom. Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret, men kan han antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmogenhetsskatt (preliminär taxering).

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i *första* eller *andra* stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om nedfatt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknad slutlig skatt.

14 §³

Om så finnes påkallat med hänsyn till det konjunkturläge, som kan antagas komma att råda under inkomståret, äger regeringen förordna att preliminär B-skatt, som beräknas på sätt i 13 § *1 mom.* sägs, skall för riket i dess helhet eller viss del därav eller för vissa kategorier skattskyldiga beräknas till viss del av där omnämnd slutlig skatt.

27 §

3 mom. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt som *han har betalat senast den 18 januari året efter inkomståret och den preliminära skatt*, som skall gottskrivas honom enligt 2 mom. 1 eller 2, skall den skattskyld-

³ Senaste lydelse 1974:771.⁴ Senaste lydelse 1985:404.

Nuvarande lydelse

uppgår till högst femtusen kronor, och i annat fall med tio procent. Om särskild beräkning i vissa fall föreskrivs i 4 mom.

Avgiftsbelopp som understiger femtio kronor påförs ej. Vid bestämmande av procenttalet för avgiften och vid beräkning av avgiften gäller

att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att i den preliminära skatten inte inräknas sådan preliminär skatt som avses i 2 mom. 3 och som har betalats efter den 30 april året efter inkomståret;

att det belopp, som avgiften skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

4 mom.⁵ Har skattskyldig, som har fått anstånd med självdeklarationen till någon dag efter den 30 april taxeringsåret, betalat in preliminär skatt för inkomståret efter den 30 april men senast den 30 juni taxeringsåret, skall kvarskatteavgiften beräknas efter två procent på den del av det överskjutande beloppet enligt 3 mom. som täcks av den inbetalade skatten. Avgiften i övrigt skall beräknas som om betalningen

Föreslagen lydelse

dige betala en avgift (kvarskatteavgift) på det överskjutande beloppet. Kvarskatteavgift utgår med två procent på det överskjutande beloppet till den del det har täckts av preliminär skatt som har betalats senast den 30 april året efter inkomståret och med tio procent på resterande del. Om särskild beräkning i vissa fall föreskrivs i 4 mom.

Avgift, i förekommande fall efter avdrag för ö-skatteänta, påförs inte om beloppet understiger femtio kronor. Vid beräkningen av avgiften gäller

att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);

att avgift inte skall beräknas på överskjutande belopp till den del det uppgår till högst 20 000 kronor och har betalats senast den 30 april året efter inkomståret;

att belopp, som avgiften skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Ändras debitering eller tillgodoräkning av preliminär skatt eller debiteras tillkommande skatt, görs ny beräkning av kvarskatteavgift. Avgiften bestäms därvid till belopp som skulle ha utgått, om beräkningen gjorts vid den årliga debiteringen av motsvarande slutliga skatt.

Bestämmelserna i denna lag om kvarstående skatt och tillkommande skatt skall tillämpas på kvarskatteavgift om inte annat anges.

4 mom. Har skattskyldig, som har fått anstånd med självdeklarationen till någon dag efter den 30 april taxeringsåret, betalat in preliminär skatt för inkomståret efter den 30 april men senast den 30 juni taxeringsåret, skall kvarskatteavgiften beräknas efter fyra procent på den del av det överskjutande beloppet enligt 3 mom. som täcks av den inbetalade skatten i den mån denna del överstiger 20 000 kronor och i

⁵ Senaste lydelse 1986:1288.

hade gjorts senast den 30 april taxeringsåret. I övrigt gäller bestämmelserna i 3 mom.

övrigt efter två procent. För överskjutande belopp som inte täcks av inbetalning under denna tid gäller bestämmelserna i 3 mom.

Har skattskyldig, som på grund av omständighet som utgör laga förfall inte har fullgjort sin deklarationsskyldighet senast den 30 april taxeringsåret, betalat in preliminär skatt för inkomståret efter den 30 april men senast den 30 juni taxeringsåret, skall länskattemyndigheten på ansökan av den skattskyldige beräkna kvarskatteavgiften på sätt som anges i första stycket. Ansökan skall ha kommit in till länskattemyndigheten före utgången av året efter det då kvarskatteavgiften påfördes.

69 §

1 mom.⁶ Om preliminär skatt, som har inbetalats eller som, utan att så har skett, skall gottskrivas skattskyldig på grund av att arbetsgivaren gjort skatteavdrag, överstiger den slutliga skatten skall ränta (ö-skatte-ränta) beräknas på det överskjutande beloppet. Vid räntoberäkningen gäller *bestämmelserna i 27 § 3 mom. andra och tredje styckena i tillämpliga delar.*

1 mom. Om preliminär skatt, som har inbetalats eller som, utan att så har skett, skall gottskrivas skattskyldig på grund av att arbetsgivaren gjort skatteavdrag, överstiger den slutliga skatten skall ränta (ö-skatte-ränta) beräknas på det överskjutande beloppet.

Vid räntoberäkningen gäller *att i den slutliga skatten inte inräknas skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956:623);*

att i den preliminära skatten inte inräknas sådan preliminär skatt som avses i 27 § 2 mom. 3 och som har betalats efter den 30 april året efter inkomståret;

att det belopp, som räntan skall beräknas på, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Ränta utgår för en beräknad tid av tolv månader. Har preliminär skatt, som avses i 27 § 2 mom. 3, betalats efter den 18 januari året efter inkomståret men senast den 30 april samma år, skall dock ränta på sådan skatt utgå för en tid av sex månader. Öretal som uppkommer vid räntoberäkningen bortfaller

Ränta utgår för en beräknad tid av tolv månader. Har preliminär skatt, som avses i 27 § mom. 3, betalats efter den 18 januari året efter inkomståret men senast den 30 april samma år, skall dock ränta på sådan skatt utgå för en tid av sex månader.

Ränta beräknas på den del av överskjutande belopp som inte överstiger 20 000 kronor enligt en räntesats som motsvarar halva det av riksbanken fastställda diskonto som gällde vid utgången av året före taxeringsåret och på övrig del enligt en räntesats som motsvarar fjärdedelen av diskontot.

Räntesatserna bestäms till procenttal med högst en decimal, som i förekommande fall avrundas uppåt.

⁶ Senaste lydelse 1985:407.

Ränta, i förekommande fall efter avdrag för kvarskatteavgift, betalas inte ut om beloppet understiger femtio kronor. Öretal som uppkommer vid ränteberäkningen bortfaller.

Ändras debitering eller tillgodoräkning av preliminär skatt eller debiteras tillkommande skatt, görs ny beräkning av ränta. Räntan bestäms därvid till belopp som skulle ha utgått, om beräkningen gjorts vid den årliga debiteringen av motsvarande slutliga skatt.

Bestämmelserna i denna lag om tillkommande skatt skall tillämpas på öskatteränta.

85 §

2 mom.⁷ Har skattskyldig påförts kvarskatteavgift och beror skillnaden mellan den slutliga och den preliminära skatten på förhållande, som den skattskyldige inte har kunnat råda över, får länskattemyndigheten i det län, där avgiften har påförts, efter ansökan av den skattskyldige besluta att avgiften skall utgå med endast fem procent.

Vid beslut om nedsättning enligt första stycket skall bortses från den del av avgiften som har beräknats efter två procent enligt 27 § 4 mom.

Vid beslut om nedsättning enligt första stycket skall bortses från den del av avgiften som har beräknats efter annat procenttal än tio.

Ansökan skall ha kommit in till länskattemyndigheten före utgången av året efter det då avgiften påfördes.

(Se vidare anvisningarna.)

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989.
 2. De nya föreskrifterna i 13 § 1 och 2 mom. tillämpas första gången för uppbördsåret 1989/90.
 3. De nya föreskrifterna i 27 § 3 och 4 mom., 69 § 1 mom. samt 85 § 2 mom. tillämpas i fråga om skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt första gången vid den årliga debiteringen år 1990 och i fråga om övriga skattskyldiga första gången vid den årliga debiteringen år 1989.

⁷ Senaste lydelse 1986:1288.

Utdrag ur Protokoll vid sammanträde 1988-10-13

Närvarande: f. d. regeringsrådet Stig Nordlund, regeringsrådet Elisabeth Palm, justitierådet Johan Lind.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 6 oktober 1988 har regeringen på hemställan av statsrådet Kjell-Olof Feldt beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i uppbördslagen (1953:272).

Förslaget har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Susanne Mattsson.

Förslaget föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

13 § 1 mom.

Punkterna 1 och 2 i första stycket i det remitterade förslaget innehåller två olika regler för uttag av preliminär B-skatt. Uttaget skall enligt första punkten motsvara 120 procent av den slutliga skatten året före inkomståret. I andra punkten ges en alternativ regel för följande fall. Preliminär B-skatt debiteras för ett visst år (år 1). Det visar sig vid taxeringen under år 2 att den slutliga skatten för år 1 understiger den debiterade B-skatten. Vid uttag av B-skatt för år 3 beräknas då B-skatten till 110 procent av den slutliga skatten för år 1.

Punkten 2 är svårtillgänglig främst till följd av att det blivit oklart vad som avses med inkomstår. I syfte att få lagtexten mer lättillgänglig föreslår lagrådet att första och andra styckena i 13 § 1 mom. ersätts av följande tre stycken.

”Preliminär B-skatt skall tas ut med belopp motsvarande 120 procent av den slutliga skatt som har påförts den skattskyldige året före inkomståret. Understiger den slutliga skatten den ursprungligen debiterade B-skatten tas preliminär B-skatt ut med 110 procent.

Preliminär B-skatt enligt första stycket får inte tas ut med lägre belopp än som motsvarar den preliminära B-skatt som har debiterats för året före inkomståret.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte när preliminär B-skatt skall beräknas med ledning av preliminär taxering enligt 2 mom. eller när annars särskilda omständigheter föreligger.”

När det i första stycket i den av lagrådet föreslagna lagtexten talas om att den slutliga skatten understiger ”den ursprungligen debiterade B-skatten” avses därmed den B-skatt som debiterats för det år som den slutliga skatten hänför sig till (dvs. år 1 i det förut angivna fallet). Hänsyn skall inte tas till preliminär B-skatt som den skattskyldige betalat in frivilligt (dvs. utan debitering) eller efter beslut om jämkning (då är B-skatten inte *ursprungligen* debiterad).

Andra stycket i lagrådets förslag överensstämmer med andra stycket i det remitterade förslaget.

Tredje stycket i lagrådets förslag är avsett att i sak motsvara det undan-

tag som finns i första stycket i det remitterade förslaget (— — —”om inte annat sägs i 2 mom. eller föranleds av särskilda omständigheter,” — — —).

Prop. 1988/89:46
Bilaga 3

14 §

I paragrafens nuvarande lydelse bemyndigas regeringen att i viss angiven situation förordna, att preliminär B-skatt som beräknas enligt 13 § första stycket skall beräknas på annat sätt. Ett sådant bemyndigande är inte förenligt med bestämmelserna i 8 kap. regeringsformen (RF). Bemyndigandet behåller dock sin giltighet enligt p. 6 i övergångsbestämmelserna till RF. Giltigheten är emellertid avhängig av att bemyndigandet bevaras vid det innehåll det hade vid RF:s ikraftträdande.

Den föreslagna ändringen i 14 § innebär att bemyndigandet skulle få ett ändrat innehåll. Bemyndigandet förlorar därmed sin giltighet. I själva verket har 14 § redan förlorat sin giltighet i samband med att 13 § första stycket tidigare ändrats sedan RF trätt i kraft.

Mot bakgrund av det anförda förordar lagrådet att 14 § upphävs.

	Sid.
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
1 Inledning	19
2 Skatteskala för år 1989	21
3 Extra avdrag för folkpensionärer, m. m.	24
4 Avdrag för ökade levnadskostnader vid arbete inom byggnads- och anläggningsbranschen	29
5 Bostadsbidrag m. m.	30
6 Uttaget av preliminär B-skatt	32
7 Avgift på fyllnadsinbetalningar	36
8 Upprättade lagförslag	41
9 Författningskommentarer till förslaget om ändring i UBL	41
10 Hemställan	43
11 Beslut	43
<i>Bilaga 1</i> RSV:s lagförslag	44
<i>Bilaga 2</i> Det till lagrådet remitterade förslaget	49
<i>Bilaga 3</i> Lagrådets yttrande	54